

MAGYAR-LENGYEL

SZABADSÁG INTÉZETE

„Vitéz s bátor mindkettője,
Áldás szálljon mindkettőre.”

MAGYAR-LENGYEL
SZABADSÁG INTÉZETE

„Vitéz s bátor mindkettője,
Áldás szálljon mindkettőre”.

AZ EU JOGI KÉPMUTATÁSA A JOGÁLLAMISÁG FEGYVERRÉ TÉTELÉBEN

**AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG 2025-ÖS LENGYELORSZÁGI JOGÁLLAMISÁGRÓL SZÓLÓ
JELENTÉSÉNEK KRITIKAI ÉRTÉKELÉSE**

Összefoglaló

Az Európai Bizottság nemrég közzétette éves jogállamisági jelentését.[1] A jelentés ismételten, immár sokadszor világít rá arra, hogy Brüsszel a legsúlyosabb jogsértések esetén félrenéz Lengyelországban akkor, amikor a globalista Tusk-kormány éppen olyan eszközökkel „állítja helyreállítja a jogállamot”, amelyek a legsötétebb kommunista időköt idézik. Szemet huny a Bizottság akkor is, amikor világszerte ismert módon Ukrajnában sorozatosan követnek el a hatóságok bűncselekményeket a saját lakosságuk ellen, sértik meg a legalapvetőbb nemzetközi emberi jogi kötelezettségeket, de még csak a saját alkotmányukat és törvényeiket sem tartják tiszteletben. Közismert egyebek mellett, hogy Ukrajnában erőszakos kényszermozgósítás zajlik, ami a kárpátaljai magyarságot is érinti, és amelynek során legalább egy magyar állampolgárt úgy megverték, hogy az később belehalt sérüléseibe – a hatóságok az esetet azóta is a „jogállamiság keretein belül” próbálják elbagatellizálni és ködösíteni. Sőt, Ukrajna esetében nem csupán erről van szó, de az ország uniós csatlakozását is rohamtempóban próbálják előmozdítani. Ez utóbbit Kijev azzal is erősíti, hogy titkosszolgálati eszközökkel igyekszik beavatkozni a magyar belpolitika legalapvetőbb kérdéseibe, segítve annak a Tisza Pártnak a kampányát, amely egy petícióval, és az aköré szervezett mozgósítással is támogatta azt, hogy keleti szomszédunk az Európai Unió tagjává válhasson. Mindeközben a brüsszeli bürokrata elit megállás nélkül végzálja Magyarországot, mert – a maguk és egész Európa védelme érdekében - nemet mondtak a migrációra, a genderre és a háborúra, illetve arra a gazdasági, társadalmi és szociális öngyilkosságra, amit Brüsszel Ukrajna EU-s felvételével követne el. Mindez rámutat arra, hogy a jogállamiság elve az Európai Bizottság értelmezésében elvesztette eredeti, alkotmányos és emberi jogi tartalmát, és ehelyett ideológiai fegyverré vált. Olyan eszközzé, amelyet az uniós intézmények politikai támadásként alkalmaznak azokkal a tagállami kormányokkal szemben, amelyek nem igazodnak a baloldali-liberális vagy globalista agendához.

A Bizottság – akár nyíltan, akár hallgatólagosan – támogatja a Lengyelországban zajló úgynevezett „jogállamiság helyreállítását”, annak ellenére is, hogy az ehhez kapcsolódó intézkedések nyilvánvalóan sértik az alkotmányt és a hatályos jogszabályokat. Számos ilyen intézkedés – például a tisztségviselők jogellenes eltávolítása vagy a bíróságok megbénítása – egyértelműen kimerítheti a súlyos, állam ellen irányuló bűncselekmények, illetve a hivatali visszaélés tényállását, amely akár többéves szabadságvesztéssel is büntethető.

A jelentés figyelmen kívül hagyja azt a tényt, hogy az igazságügyi miniszter súlyosan megsértette a jogszabályokat, amikor önkényesen elbocsátotta a bíróságok fegyelmi ellenőreit és helyettesét – annak ellenére, hogy jogszabályok kifejezetten kizárják az idő előtti felmentés lehetőségét.

A Bizottság asszisztál ahhoz is, hogy az igazságügyi miniszter felmentette a bírósági elnököket és alelnököket, teljesen figyelmen kívül hagyva az Alkotmánybíróság kötelező érvényű határozatát, valamint a hatályos jogi előírásokat, amelyek tiltják a megbízatási idő önkényes lerövidítését.

Nem emel kifogást az ellen sem, hogy a Legfelsőbb Bíróságot, a Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanácsot és az Alkotmánybíróságot megfosztották az alapvető működésükhöz szükséges költségvetési forrásoktól. Ez olyan súlyos beavatkozás, amely egyes értelmezések szerint akár bűncselekménynek is minősülhet, és gyakorlatilag ezeknek az alkotmányos szerveknek a felszámolásával ér fel. A jelentés azonban nemcsak, hogy elmulasztja ezek elítélését, de egyes pontokon még jóvá is hagyja vagy megerősíti e szervek működésének szándékos akadályozását.

Nem vesz tudomást arról a súlyos problémáról sem, amely abból fakad, hogy az Alkotmánybíróság határozatait nem teszik közzé, valamint, hogy az igazságügyi miniszter sorozatosan elmulasztja közzétenni a megüresedett bírói álláshelyek pályázatait, ezzel lényegében megbénítva az igazságszolgáltatás működését. A jelentésben szereplő statisztikai adatok, amelyek látszólag az igazságszolgáltatás hatékonyságának javulását igazolják, valójában még a Jog és Igazságosság (PiS) párt kormányzásának időszakára vonatkoznak. A jelentés hallgat arról is, hogy a jelenlegi kormány már több mint másfél éve

semmilyen igazságügyi statisztikát nem hozott nyilvánosságra, amellyel elfedi az igazságszolgáltatás teljesítményének drámai romlását, amit a jelenlegi igazságügyi minisztérium káros intézkedései okoztak.

A Bizottság elégedettségének ad hangot amiatt, hogy állítólag jelentős előrelépés történt az ügyészség kormánytól való funkcionális függetlenségének biztosítása terén - annak ellenére, hogy azt jogtalanul, erőszakkal és tisztogatásokkal foglalták el, ami élesen ellentmond az ügyészi függetlenség elvének.

Újból megismétli a valótlanosságokat Michał Ostrowski főügyész helyettes felfüggesztéséről, akit állítólag azért távolítottak el, mert törvénytelen módon indított büntetőeljárást. A jelentés azonban szándékosan elhallgatja azt a lényeges tény, hogy a vitatott eljárás az Alkotmánybíróság elnökének panaszára indult, és olyan intézkedésekre vonatkozott – beleértve magának a főügyésznek a döntéseit is –, amelyek egyértelműen az alkotmányos puccs jeleit mutatták. Az az állítás pedig, hogy az eljárás megindítása törvénytelen lett volna, csupán a főügyész, az ügy egyik elsődleges érintettje által terjesztett, nyilvánvaló hazugság.

Nem ismeri el a jelentés azt sem, hogy a legnagyobb ellenzéki párt, a Jog és Igazságosság (PiS) közpénzekből történő finanszírozásának jogellenes megtagadása a párt működésének megakadályozására irányult, és különösen arra, hogy megakadályozza, hogy hatékony kampányt folytasson a 2025-ös elnökválasztáson.

Különösen súlyos a jelentés III. fejezete, amely a médiáról, annak sokszínűségéről és a véleménynyilvánítás szabadságáról szól. Ez a rész támadja azokat az alkotmányos szerveket, amelyeknek éppen a mediaszabadság védelme lenne a feladatuk, például az Nemzeti Műsorszolgáltatási Tanácsot (KRRIT). Ugyanakkor kritikátlanul dicséri a kormány törvénytelen intézkedéseit, köztük a közmédia erőszakos és jogellenes átvételét. A közmédia egyoldalú, nyílt politikai üzenetközvetítését a jelentés hamisan „pluralizmus bevezetésének” állítja be, miközben elhallgatja a független újságírók zaklatását, a szerkesztőségekre gyakorolt nyomást, a konzervatív médiumok működési engedélyének visszavonására tett kísérleteket, valamint a hirdetőkre gyakorolt nyomásgyakorlást, hogy ne működjenek együtt független médiumokkal. Nem vesz tudomást arról a súlyos tényről

sem, hogy az Alkotmánybíróság ideiglenes intézkedését figyelmen kívül hagyva, jogellenesen próbálják bíróság elé állítani az Nemzeti Műsorszolgáltatási Tanács elnökét koholt vádakkal – kizárólag azért, hogy felfüggeszthessék tisztségéből és megbénítsák azt az alkotmányos szervet, amely a lengyelországi szólásszabadság és médiapluralizmus védelméért felelős.

Bevezetés

Különösen beszédes, hogy éppen akkor, amikor Lengyelország alkotmányos szerveit – így az elnöki hivatalt és a szólásszabadság védelméért felelős Nemzeti Műsorszolgáltatási Tanácsot is – újabb súlyos támadások és fenyegetések érik, az Európai Bizottság egy olyan jogállamisági jelentést hozott nyilvánosságra, amely gyakorlatilag szentesíti a globalista erők által 2023. december 13-án óta végrehajtott jogsértéseket, és amely egyfajta nyugtalanító dicshimnusz a liberális autokráciának. Ez a jelentés különösen botrányos, és tankönyvi példája annak, hogyan lehet elnézni, sőt legitimálni a legsúlyosabb törvénysértéseket, amelyeket éppen a konzervatív kormány által állítólagosan megsértett jogállamiság helyreállítása ürügyén követnek el. A Bizottság szemében ugyanis Lengyelországban a jogállamiság „helyreállítása” teljes egészében Donald Tusk baloldali-liberális kormányának olyan intézkedéseiből áll, amelyek durván sértik az alkotmányt és a jogrendet, és amelyek kimerítik a Lengyel Köztársaság ellen elkövethető legsúlyosabb bűncselekmények tényállását is.

Az Európai Bizottság, amely az Egyesült Jobboldal lengyelországi kormányzása idején minden lehetséges eszközzel nyomást gyakorolt Varsóra, hogy kikényszerítse a rendszer megváltoztatását, most aktívan támogatja a jelenlegi baloldali-liberális koalíció azon törekvését, hogy lerombolja a jogállami kereteket, és törvénytelen eszközökkel semmisítse meg az előző konzervatív kormány jogalkotási vívmányait. Teszi ezt még akkor is, ha ezek az intézkedések az alkotmányos puccs jegyeit hordozzák, fizikai erőszakkal járnak, nyíltan megsértik az alkotmányos és törvényi szabályokat, és olyan kényszerintézkedéseket tartalmaznak, mint például az előzetes letartóztatásokkal való visszaélés, a jogellenesen bebörtönzött megalázó és embertelen bánásmódja, sőt pszichológiai kínzás is – amit részben már a lengyel ombudsman is kénytelen volt elismerni, és amely ügyek jelenleg is az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt vannak.¹

¹ <https://obserwator-praworzadnosci.pl/en/violations-of-the-principles-of-the-democratic-state-of-law-and-the-rule-of-law-by-the-government-of-donald-tusk-after-december-13-2023/>,

A jelentés jól szemlélteti, hogyan alkalmaznak kettős mércét azokkal az államokkal szemben, amelyek elutasítják a globalista, baloldali-liberális politikai elképzeléseket – ahogyan azt Lengyelországgal szemben az Egyesült Jobboldal (2015–2023) kormányzása alatt láthattuk, és ahogyan Magyarországgal szemben jelenleg is tapasztalhatjuk a Fidesz kormányzása idején.

A 2023. december 13-án megalakult koalíciós kormány átfogó igazságügyi reformokat jelentett be választási programjának részeként. A választási eredmények azonban nem biztosítottak elegendő felhatalmazást ilyen mértékű változtatásokhoz, hiszen a négy, ideológiailag egymástól jelentősen különböző pártból álló koalíció nem rendelkezik a szükséges parlamenti többséggel. A lengyel alkotmányos berendezkedésben ugyanis a közvetlenül választott elnök vétójoggal illeti meg az elfogadott törvényjavaslatokkal szemben, amelyet csak a Szejm háromötödös többsége bírálhat felül. E demokratikus legitimitás hiányában a jelenlegi kormánykoalíció több olyan jogellenes lépést is tett, amely súlyosan sérti a hatalmi ágak szétválasztásának, valamint a fékek és egyensúlyok követelményén nyugvó államszervezetet, továbbá aláássa az alkotmány és a jogszabályok által garantált intézményes védelmet.

Ezt a kormányzási módszert találóan nevezte „militáns demokráciának” Donald Tusk 2024 szeptemberében a Szenátusban tartott „Utak az alkotmányos válságból való kilábaláshoz” című, de facto politikai konferencián,². Nyíltan elismerte: „Olyan lépéseket fogunk tenni, amelyek bizonyos jogértelmezések szerint ellentmondásosak – vagy legalábbis nem teljesen egyeztethetők össze a jogszabályokkal –, de ez nem mentesít minket a cselekvés kötelessége alól. Mindennap olyan döntéseket kell hoznom, amelyek jogi szempontból könnyen támadhatók vagy kifogásolhatók, de ha ezeket a döntéseket nem hoznám meg, akkor semmi értelme nem lenne vállalnom a kormányzás felelősségét.” Jogászok és alkotmányjogi szakértők előtt Tusk egyértelműen kijelentette: „jogi eszközök híján a végrehajtó hatalomnak meg kell találnia magában az erőt és az elszántságot, hogy vállalja a kockázatot, és olyan döntéseket hozzon, amelyeket önök közül egyesek megkérdőjelezhetnek”. Hozzátette, hogy a kormány tisztában van azzal a kockázattal, hogy intézkedéseik „nem mindig felelnek majd meg a jog és a törvényesség elvárásainak”.

<https://obserwator-praworzadnosci.pl/en/a-year-of-devastation-of-the-rule-of-law-in-poland/>,
<https://europeanconservative.com/articles/news/eu-turning-blind-eye-tusk-abuse/>
(hozzáférés: 2025. július 21.).

² <https://www.senat.gov.pl/aktualnoscilista/art,16395,w-senacie-odbylo-sie-spotkanie-drogi-wyjscia-z-kryzysu-konstytucyjnego.html> (hozzáférés: 2025. július 21.).

Különösen súlyos és széles körben elterjedt az a gyakorlat, hogy a Szejm vagy a kormány olyan határozatokat fogad el, amelyek közvetlenül sértik a törvényi és alkotmányos normákat, ezzel aláásva a jogforrási hierarchiát is. Noha ezek a határozatok formálisan pusztán deklaratívak, politikai természetűek és jogilag nem kötelező erejűek, a gyakorlatban mégis sui generis jogalapként szolgálnak az állami szervek törvénytelen intézkedéseihöz.

Az első ilyen jogsértő határozatot a Szejm 2023. december 20-án fogadta el, amelyben kimondta, hogy az Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanács (KRS) bírói tagjainak korábbi kinevezése súlyos jogsértésekkel történt, ami szerintük a testület alkotmányellenes megalakulását eredményezte, egyúttal megsértve az Európai Unióról szóló szerződést és az Emberi Jogok Európai Egyezményét is. A Szejm ezzel arra a következtetésre jutott, hogy az Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanács elveszítette képességét arra, hogy ellássa alkotmányos feladatait, különösen a bírói függetlenség és a bíróságok autonómiájának védelmét. Felszólította a KRS – állítólag alkotmányellenesen – kinevezett tagjait, hogy azonnali hatállyal hagyjanak fel tevékenységükkel, mivel szerintük további működésük az alkotmányos rendet veszélyezteti.³

Egy másik, ezúttal az Alkotmánybíróság ellen irányuló határozatot a Szejm 2024 márciusában fogadott el. Minden jogalapot nélkülözve azt állította, hogy több alkotmánybíró kinevezése súlyosan megsértette az alkotmányt és az Emberi Jogok Európai Egyezményét. Ezt követően a kinevezéseket tartalmazó határozatokat semmisnek nyilvánította, arra hivatkozva, hogy azoknak hatálytalanok, és ezért három alkotmánybíró nem tölthette be jogszerűen tisztségét. A Szejm továbbá úgy ítélte meg, hogy az általa megállapított szabálytalanságok miatt az Alkotmánybíróság már nem képes eleget tenni alkotmányos feladatainak, különösen a jogszabályok alkotmányossági felülvizsgálatának. Mi több, szembefordulva az Alkotmány 190. cikkével – amely szerint az Alkotmánybíróság határozatai véglegesek és mindenre kötelezőek –, a Szejm megtagadta azon határozatok elismerését, amelyeket az említett bírák részvételével hozott meg a testület.⁴

2024 decemberében a kormány egy olyan határozatot is elfogadott, amelyet csak alkotmányos államcsíny tervezeteként lehet értelmezni. Ebben a határozatban a kormány önkényesen kijelentette, hogy az Alkotmánybíróság képtelenné vált alkotmányos feladatai ellátására, ezért megszünteti a testület határozatainak hivatalos közzétételét. A kormány emellett támogatta a Szejm korábbi

³ <https://dziennikustaw.gov.pl/M2023000145701.pdf> (hozzáférés: 2025. július 21.).

⁴ <https://monitorpolski.gov.pl/M2024000019801.pdf> (hozzáférés: 2025. július 21.).

állásfoglalását, amely szerint az Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanács (KRS) elvesztette alkalmasságát arra, hogy alkotmányos kötelességeit teljesítse, így már nem képes garantálni az igazságszolgáltatás függetlenségét a törvényhozó és végrehajtó hatalomtól. Továbbá megállapította, hogy a Legfelsőbb Bíróság 2017 után kinevezett bíróból álló tanácsai már nem tekinthetők az alkotmány szerint „független, pártatlan és önálló bíróságnak”, illetve nem minősülnek az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikke szerinti „törvény által létrehozott bíróságnak”. Ennek következtében a kormány úgy döntött, hogy minden olyan jogi aktus mellett, amelyet a KRS vagy a Legfelsőbb Bíróság hoz, és a hivatalos közlönyökben tesznek közzé, egy olyan záradékot fűz, amely ezt a fenti jogi véleményt jeleníti meg.⁵

Érdeemes emlékeztetni arra is, hogy az alkotmányos vita egyik kulcspontja az Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanács (KRS) tagjainak kinevezését szabályozó, 2017-es reform volt. A Tanácsot eredetileg 1989 elején, még a lengyelországi kommunista diktatúra utolsó hónapjaiban hozták létre, elsősorban azzal a céllal, hogy megvédje a kommunista elit politikai és gazdasági érdekeit, illetve büntetlenséget biztosítson számukra az esetleges felelősségre vonással szemben. A testület kialakítása annak a kerekasztal-megállapodásnak a része volt, amelynek keretében a kommunista elit a politikai hatalom egy részét az ellenzék baloldali-liberális csoportjainak ellenőrzött módon adta át. A lengyelországi 1989-es eseményeket bizonyos értelemben Orwell „1984” című regényének mintájára is lehet értelmezni: a kommunista vezetés beleegyezett abba, hogy a politikai hatalom bizonyos elemeit olyan köröknek engedje át, amelyek gyakran a kommunista párt baloldali kritikusaiából, illetve a kommunista titkosszolgálatokkal titkos kapcsolatokat fenntartó személyekből álltak. Mindeközben a korábbi elit jelentős befolyást tartott meg a gazdasági élet, a biztonsági szervezetek és különösen az igazságszolgáltatás terén.

Az uralkodó nézetekkel ellentétben tehát az Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanács nem a „szabad Lengyelország első új intézménye”, hanem éppen ellenkezőleg: a kommunista rendszer utolsó intézményi konstrukciója volt, egy pontosan meghatározott céllal. Fontos megemlíteni, hogy Lengyelországban sosem zajlott le az igazságszolgáltatás kommunizmustól való teljes kigyomlálása. Azoknak a bírácoknak a tevékenységét, akik a kommunista diktatúra idején szolgáltak – köztük sokan párttagok voltak, és különösen a hadiállapot idején (1981–1985) politikai alapon elnyomó ítéleteket hoztak –, soha nem vizsgálták felül, és szinte kivétel nélkül tovább bíraskodhattak 1989 után is. Mivel

⁵ <https://monitorpolski.gov.pl/M2024000106801.pdf> (hozzáférés: 2025. július 21.).

a KRS hatáskörébe tartozik, hogy a bírói karba kinevezendő és előléptetendő bírák jelölését előkészítse és az elnök elé terjessze, így összetétele döntően meghatározta Lengyelország közel tízezer fős bírói testületének személyi összetételét is.

1989 és 2018 között a KRS tagjainak többségét bírák választották, ami egy zárt, önfenntartó, oligarchikus rendszert eredményezett, amelyet döntően a fellebbvitelbíróóságok bírái uraltak. 1989-től 2017-ig a legalacsonyabb, azaz kerületi bírósági szintről mindössze két bíró került be a Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanácsba miközben Lengyelországban nagyjából 6500 kerületi bíró, 2500 regionális bíró és 500 fellebbviteli bíró dolgozik.

Az 1997-es alkotmány 187. cikke szerint⁶, a Tanács 25 tagból áll: 15 bíró, a Legfelsőbb Bíróság elnöke, az igazságügyi miniszter, a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság elnöke, a köztársasági elnök egy kinevezettje, négy, a Szejm által választott parlamenti képviselő és két, a Szenátus által választott szenátor. 1989-től kezdve a bíró-tagokat a többi bíró választotta. A KRS-törvény módosítása, amelyet Andrzej Duda elnök javasolt és a Szejm 2017 végén fogadott el, megváltoztatta ezt az eljárást. Az új 9a. cikkely értelmében a bíró-tagokat mostantól a Szejm választja meg⁷ a legalább 15 bíró vagy 2000 polgár által javasolt jelölt közül. E reform célja az volt, hogy demokratizálja az Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanács működését, és felszámolja azt a zárt, önmagát újratermelő bírói kinevezési rendszert, amely korábban kialakult. A reform azonban az igazságszolgáltatás – különösen a fellebbviteli bíróságok – és a baloldali-liberális politikai elit heves ellenállásába ütközött, és ürügyet szolgáltatott az uniós

⁶ 187. cikk. 1. A Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanács a következőkből áll:

- 1) a Legfelsőbb Bíróság első elnöke, az igazságügyi miniszter, a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság elnöke és egy, a köztársasági elnök által kinevezett személy,
- 2) tizenöt, a Legfelsőbb Bíróság, a közös bíróságok, a közigazgatási bíróságok és a katonai bíróságok bírái közül választott tagból,
- 4) négy tag, akiket a Szejm választ a képviselők közül, és két tag, akiket a Szenátus választ a szenátorok közül.
 2. A Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanács tagjai közül elnököt és két elnökhelyetteset választ.
 3. A Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanács választott tagjainak hivatali ideje négy év.
 4. A Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanács felépítését, tevékenységi körét és eljárásait, valamint tagjainak megválasztásának módját jogszabály határozza meg.

⁷ 9a. cikk. 1. A Szejm a Legfelsőbb Bíróság, a közös bíróságok, a közigazgatási bíróságok és a katonai bíróságok bírái közül választja meg a Tanács tizenöt tagját közös négyéves hivatali időre.

2. Az (1) bekezdésben említett választás során a Szejm a lehetőségekhez mérten figyelembe veszi annak szükségességét, hogy a különböző típusú és szintű bíróságok bíráinak képviselőtét biztosítsa a Tanácsban.

3. A Tanács újonnan megválasztott bírói tagjainak közös hivatali ideje a megválasztásukat követő napon kezdődik. A Tanács előző ciklusból származó tagjai az újonnan megválasztott tagok közös hivatali idejének kezdetéig továbbra is ellátják feladataikat. (A 2024. évi törvényhozás lapja, 1186. pont - egységes szerkezetbe foglalt szöveg), <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20111260714/U/D20110714Lj.pdf>

(hozzáférés: 2025. július 21.).

intézmények (Európai Bizottság, Európai Unió Bírósága, Európai Parlament) számára arra, hogy beavatkozzanak Lengyelország alkotmányos ügyeibe. A reformmal szembeni fő vád az volt, hogy alkotmányellenes. Pedig a lengyel alkotmány csupán azt rögzíti, hogy a Tanács „a Legfelsőbb Bíróság, a rendes bíróságok, a közigazgatási bíróságok és a katonai bíróságok bírái közül választott tizenöt tagból” álljon, de arról már nem rendelkezik, hogy pontosan ki jogosult e tagok megválasztására. Ugyanakkor az alkotmány egyértelműen a Szejmet és a Szenátust jelöli ki a parlamenti tagok megválasztására jogosult testületként. Emellett az alkotmány kifejezetten törvényi szabályozásra bízta a Tanács összetételére, hatáskörére, működésére, valamint a kinevezési eljárásokra vonatkozó részletes szabályokat. Ezért semmilyen alkotmányos alap nincs a 2017-es demokratizáló reform legitimitásának megkérdőjelezésére – ezt az értelmezést az Alkotmánybíróság 2019-ben hozott határozata is egyértelműen megerősítette.⁸

Az uniós intézmények az elmúlt években számos véleményükben és ítéletükben – hatáskörüket túllépve, úgynevezett *ultra vires* módon eljárva – következetesen elutasították a Nemzeti Igazságügyi Tanács (KRS) reformját. A jelentés azonban teljes mértékben figyelmen kívül hagyja azt a tényt, hogy az Európai Bizottság néhány hónappal ezelőtt döbbenetes fordulatot hajtott végre. A C-719/24. számú, az Európai Unió Bírósága előtt folyamatban lévő ügyben a Bizottság 2025. március 25-én kijelentette: az uniós jog nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely előírná egy nemzeti testület – például a KRS – bírói tagjainak megválasztására vonatkozó konkrét eljárást. A Bizottság egyértelművé tette, hogy az Európai Unióról szóló szerződés 19. cikkének (1) bekezdésével, az EUSZ 2. cikkével, valamint az Alapjogi Charta 47. cikkével összhangban az is jogszerű, ha a Tanács bírói tagjait a nemzeti parlament választja meg.

Ez a beismerés lényegében megdöntötte azt a narratívát, amelyet a Bizottság éveken keresztül követett a lengyel igazságügyi reformokkal szemben: a KRS „eredendő bűnének” mítoszát, az „újbírákról” szóló retorikát, a Tanács „törvénytelené” nyilvánítását, valamint a jogállamiság 2017 utáni lengyelországi „leépülésének” vádját. A legfontosabb azonban, hogy ez a fordulat világossá tette azt, ami Lengyelországban és Európa-szerte egyre nyilvánvalóbb: az európai elit képmutatását. Azokat a reformokat, amelyeket a Jog és Igazságosság kormánya alatt éveken át heves támadások értek, most

⁸ <https://ipo.trybunal.gov.pl/ipo/Sprawa?&pokaz=dokumenty&sygnatura=K%2012/18>
(hozzáférés: 2025. július 21.).

maga a Bizottság is elismeri, hogy nem sértették az uniós jogot, és teljes mértékben belefértek a demokratikus és alkotmányos keretekbe.

A C-719/24-es ügyben történt beismerés valóságos csapás volt arra a több éve tartó, KRS-ellenes kampányra, amelyre ítéletek, függetlenségi vizsgálatok, semmissé nyilvánítási kísérletek és bírák kizárásának sorozata épült. Ugyanez a kettős mérce figyelhető meg a 7. cikk szerinti eljárás kapcsán is, amelyet a PiS-kormány alatt politikai fegyverként használtak Lengyelország ellen. A Tusk-kormány hivatalba lépését követően az eljárást szinte azonnal lezárták. Elég volt, hogy egy Brüsszel-barát, globalista kormány kerüljön hatalomra ahhoz, hogy „csodával határos módon” minden megváltozzon.

Anélkül, hogy bármiféle változás történt volna a vonatkozó jogszabályokban, a KRS, a Legfelsőbb Bíróság vagy az Alkotmánybíróság működésében, az Európai Bizottság minden korábbi ellenvetését félretéve elfogadta ugyanazokat az intézményi kereteket, amelyeket korábban elítélt. Egyedül a politikai hatalomváltás kellett ehhez. Ez a szelektív, politikailag vezérelt megközelítés nemcsak az Európai Bizottság hitelességét ássa alá, hanem az egész „jogállamiság-védelmi” projektet is – ahogyan azt a jelen jelentés is egyértelműen bizonyítja.

Másodszor – és ez az ügy valódi lényege – nehéz elhinni, hogy a Bizottság ezt a látszólag meglepő irányváltást ne tudatos szándékkal hajtotta volna végre. Sokkal inkább úgy tűnik, hogy taktikai megfontolás áll a háttérben. Miután Donald Tusk elveszítette az elnökválasztást, többé nem képes törvényhozási úton keresztül végrehajtani politikai programját. A koalíció minden javaslata, amely az Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanács, a Legfelsőbb Bíróság vagy az Alkotmánybíróság átalakítását célozta, gyakorlatilag lekerült a napirendről. Mindezek fényében úgy tűnik, hogy a Bizottság narratívaváltása a „B-terv” előkészítését szolgálja. Ez a forgatókönyv nagy valószínűséggel azt célozza, hogy a jelenlegi, eddig „illegitimnek” bélyegzett Tanács mandátumának 2026-os lejártát követően a globalista parlamenti többség saját jelöltjeivel töltsse fel annak helyeit. Ehhez azonban – hogy mindezt nyilvános botrány nélkül megtehessek – szükségük volt egyfajta európai legitimitációra. Ezt a Bizottság most, a politikai narratíva átállításával, lényegében meg is adta. Ugyanaz az intézmény, amelyet nem is olyan rég még törvénytelennek tartottak, most minden érdemi változtatás nélkül hirtelen „mintaintézménnyé” vált.

Ennek a látványosan kettős mérceinek nemcsak Lengyelország számára kell figyelmeztetésként szolgálnia. Ez intő jel minden uniós tagállam számára: az Európai Bizottság „jogállamiság”-fogalma nem

a törvények következetes betartását, hanem a globalista politikai és ideológiai irányvonalhoz – valamint az azt kiszolgáló gazdasági érdekekhez – való feltétlen igazodást jelenti.

Amit a Bizottság ebben az ügyben tett, az jogi szempontból 180 fokos fordulatot jelent. Ha azonban a Bizottság tényleges szerepét nézzük – amely ma már nem a szerződések őreként, hanem politikai eszközként működik, amellyel a tagállamokra egy központosító, globalista menetrendet igyekeznek ráerőltetni, akár a szerződésekkel szemben is –, akkor ez a lépés is tökéletesen beleillik a kirajzolódó mintázatba.

Ugyanilyen következetesség figyelhető meg a Magyarországgal szemben alkalmazott kettős mércénél is – ezt tükrözi maga a jelentés is, amely tematikusan rendszerezve tartalmaz számos elfogult vagy éppen tényszerűen hibás állítást. A következőkben ezen konkrét ferdítésekre mutat rá az elemzés, amelyeknek megvilágítja a valódi oldalát is.

I. JOGRENDSZER

Függetlenség

- ***Ahogy az a Jelentés is rögzíti, az elnök előzetes normakontrollra utalta a Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanácsról szóló törvényt módosító javaslatot, valamint két olyan törvényjavaslatot is, amelyek az Alkotmánybíróság felépítésére és működésére vonatkoznak. (3. o.).***

Hangsúlyozni kell, hogy ezek a jogalkotási kezdeményezések egy szélesebb körű, 2015 óta tartó politikai és jogi vita részét képezik. A szóban forgó intézkedések ezt a vitát a baloldali-liberális politikai agenda javára kívánják megoldani. Ezek a törvények azonban egyértelműen alkotmányellenesek.

A Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanácsról szóló törvényt módosító 2024. július 12-i törvény,⁹ közvetlenül ellentétes az Alkotmánnyal, mivel lerövidíti a KRS jelenlegi megbízatási idejét. Emellett bevezeti a 2017 után kinevezett bírák tanácstagságra való jelölésének tilalmát - ezzel a rendelkezéssel kapcsolatban a Velencei Bizottság¹⁰ is aggályát fejezte ki. Az elnök a törvényt előzetes normakontroll céljából az Alkotmánybírósághoz utalta.

2024 augusztusában a Szejm két további törvényt fogadott el: az egyiket az Alkotmánybíróságról, a másikat pedig az előzőt bevezető átmeneti szabályokról. Mindkét jogszabály nyilvánvalóan

⁹ <https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=219> (hozzáférés: 2025. július 21.).

¹⁰ <https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/opinion-1181> (hozzáférés: 2025. július 21.).

alkotmányellenes rendelkezéseket tartalmaz. Többek között közel 100 alkotmánybíróági határozat visszamenőleges hatályú érvénytelenítését írják elő, megfosztva ezeket – beleértve az állampolgárok jogait és szabadságát védő döntéseket is – minden joghatástól. Ezek az intézkedések sértik az Alkotmány 190. cikkének (1) bekezdését, amely garantálja az Alkotmánybíróság határozatainak véglegességét és általános kötelező erejét. Az ilyen döntések a polgárokat megillető szerzett jogok elvesztéséhez vezetnek, és súlyosan aláássák a jogbiztonságot – példátlan támadást intézve a jogállamiság alapjai ellen.

Emellett az Alkotmánybíróság valamennyi hivatalban lévő bírójának felmentésére irányuló szándék, valamint a „bíráskodásra nem jogosult személy” fogalmának bevezetése sérti az Alkotmány 194. és 195. cikkét, aláásva ezzel egyrészt a parlamenti kinevezések jogszerűségét, másrészt a bírói függetlenséget és a mandátum időtartamának alkotmányos védelmét.

Még a Velencei Bizottság is bírálta a jogszabály eme aspektusát.¹¹ Alkotmányossági szempontból szintén aggályos az a rendelkezés, amely fegyelmi jogkört biztosít az Alkotmánybíróság korábbi, már lejárt mandátumú bírójának. Ez sérti a bírói tisztségek határozott időtartamának elvét, a hatalmi ágak szétválasztásának követelményét, valamint a bírói függetlenséget – mindezt az Alkotmány 194. § (1) bekezdése, a 10. és a 173. cikke is egyértelműen rögzíti.

Mindkét törvény súlyos fenyegetést jelent Lengyelország demokratikus berendezkedésére, az alkotmányos igazságszolgáltatás függetlenségére és a polgárok jogbiztonságára. Alapvető alkotmányos elveket sértenek, így az igazságszolgáltatás függetlenségét, az állami döntések törvényességét és a szerzett jogok védelmét. Ezek miatt a jogszabályokat megelőző normakontrollra az Alkotmánybíróság elé terjesztették, így hatályba sem léptek.

- **A jelentés részletesen ismerteti azt a folyamatot, amely során a Velencei Bizottság véleményezte az igazságügyi miniszter vezetésével kidolgozott, a „jogállamiság helyreállítását” célzó kulcsfontosságú törvényjavaslatokat (lásd az 5. oldaltól kezdődően).**

Fontos azonban hangsúlyozni, hogy a valóságban – még ez a többnyire baloldali-liberális kormányokkal szimpatizáló testület is – rendkívül kritikus megállapításokat fogalmazott meg a reformtervezetek leglényegesebb elemeivel kapcsolatban.

¹¹ <https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/cdl-ad-2024-035-e> (hozzáférés: 2025. július 21.).

Tusk egymást követő javaslatainak valódi célja az volt, hogy eltávolítsa vagy jogilag ellehetetlenítse azokat a bírákat, akiket 2017 után a köztársasági elnök nevezett ki, és helyüket a megújított összetételű Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanács ajánlásai alapján kinevezett jelöltekkel töltsse fel. Mint korábban is említettük, 2017-ig a Tanács bírói tagjainak többségét a bírák maguk közül választották, aminek következtében a testület egyfajta kaszthalapú, magát politikai alapon újratermelő intézménnyé vált. A 2017-es reform demokratizálta a Tanács működését azzal, hogy az igazságügyi tagok megválasztásának jogát a törvényhozásra ruházta – ez az átalakítás teljes mértékben összhangban állt az alkotmány előírásaival.

Ez a reform azonban megfosztotta a liberális, gyakran posztkommunista bírói köröket attól az előjogtól, hogy kizárólagos befolyásuk legyen a bírói kinevezésekre és előléptetésekre. Ez váltotta ki a reformmal szembeni ellenreakciót, valamint azt a szándékot, hogy megtisztítsák a bírói kart azon mintegy 20%-ától, akik e körök beleegyezése nélkül kerültek be a rendszerbe.

Érdeemes hangsúlyozni, hogy még a Velencei Bizottság is élesen bírálta ezen módosítások elvi tartalmát, azok irányvonalait. Mind az eredeti értékelésében, mind a későbbi, 2024. október 14-i hivatalos véleményében¹² - amelyet négy absztrakt jogi kérdésre adott válaszként adott ki - a Bizottság hangsúlyozta, hogy a bírák tömeges eltávolítása törvényhozói intézkedés útján összeegyeztethetetlen a jogállamisággal. A bírák kinevezéséről és előléptetéséről szóló valamennyi tanácsi vélemény általános visszamenőleges hatályú megsemmisítése nem felel meg az arányosság követelményének, és nem egyeztethető össze a jogállamiság elveivel. A Velencei Bizottság kijelentette továbbá, hogy a bírói státusz felülvizsgálatát egyedileg, a végrehajtó és a törvényhozó hatalomtól teljesen független testületnek kell elvégeznie, és széles körű eljárási biztosítékokat kell tartalmaznia, beleértve a védelemhez és a jogorvoslathoz való jogot.

Fontos kiemelni, hogy a Velencei Bizottság azt is hangsúlyozta: a kinevezési eljárással kapcsolatos aggályok ellenére azok a személyek, akiket a lengyel köztársasági elnök bírává nevezett ki, továbbra is bírának tekintendők, és az általuk hozott ítéletek érvényesek maradnak – kivéve, ha azokat az arra illetékes bíróságok egyedi ügyekben alapon, megfelelő jogi eljárás keretében hatályon kívül nem helyezik.

¹² [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2024\)029-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2024)029-e)
(hozzáférés: 2025. július 21.).

A Velencei Bizottság állásfoglalása egyértelmű vereséget jelent Adam Bodnar igazságügyi miniszter és az úgynevezett „bírói kasztban” lévő szövetségesei által képviselt baloldali-liberális narratíva számára. A Velencei Bizottság világosan megerősítette az alapelvet: olyan jogi kategória, hogy „újbíró”, nem létezik. Minden személy, akit a köztársasági elnök nevezett ki bírói tisztségbe, teljes jogú bírónak minősül. Ezzel a Velencei Bizottság hiteltelenítette azt az elképzelést, hogy automatikusan „meg kell tisztítani” a bírói kart, és elutasított minden olyan kísérletet, amely kizárólag a kinevezés időpontjára vagy a Tanács kiválasztási eljárásában vélt vagy valós szabálytalanságokra hivatkozva kívánja megfosztani e bírakat jogállásuktól – hiszen ezek az európai normákkal összeegyeztethetetlenek.

Az Európai Bizottság kettős mércéje különösen szembetűnő a magyarországi és a lengyelországi bírák helyzetének kezelésében. A Magyarországról szóló részletes jelentés például hosszasan tárgyalja a bírakat védő mechanizmusok állítólagos gyengeségeit, és komoly aggodalmakat fogalmaz meg a bírói függetlenséget fenyegető veszélyek kapcsán.¹³

Ezzel szemben Lengyelország esetében az Európai Bizottság jelentése üdvözli az igazságügyi miniszter által előterjesztett törvényjavaslatokat, amelyek több ezer bíró elbocsátását vagy lefokozását irányozzák elő, pusztán azért, mert kinevezésük nem a baloldali-liberális igazságszolgáltatási struktúrák ellenőrzése alatt történt. Ezek a javaslatok nem biztosítanak valós jogorvoslati lehetőséget vagy fellebbezési jogot az érintett bírák számára. A jelentés nemcsak hogy nem bírálja ezeket az intézkedéseket, hanem kifejezetten a „jogállamiság helyreállítása” címszó alatt mutatja be őket. Az ilyen mértékű megkülönböztetés minden objektív alapot nélkülöz, és egyértelműen rámutat arra, hogy nemcsak maga a jelentés politikai természetű, hanem az Európai Bizottság egész politikája is, amelyet Lengyelországgal, Magyarországgal, illetve más szuverenitásukat védő és a globalista programokkal szembenálló országokkal szemben folytat.

- **A jelentés azt is rögzíti, hogy „a rendes bíróságok fegyelmi főfelügyelőjét és helyettesét felmentették tisztségükből” (4. o.).**

A jelentés azonban elmulaszt említést tenni egy kulcsfontosságú részletről: a döntés súlyosan sértette a hatályos jogszabályokat. A rendes bíróságok működéséről szóló törvény 112. § (3) bekezdése egyértelműen kimondja, hogy „a rendes bíróságok bíráinak fegyelmi főfelügyelőjét és két helyettesét az igazságügyi miniszter négyéves időtartamra nevezi ki”. Ez a szabály világosan rögzíti megbízatásuk

¹³ https://commission.europa.eu/publications/2025-rule-law-report-communication-and-country-chapters_en (hozzáférés: 2025. július 21.).

időben sérthetlenségét, és nem tartalmaz semmiféle rendelkezést az idő előtti felmentés lehetőségéről. Ezt a hiányt a jogalkotó tudatosan hagyta meg, hogy garantálja e tisztségviselők függetlenségét a politikai befolyástól.

Ennek ellenére az Igazságügyi Minisztérium – jogi alap hiányában – azt állította, hogy a 112. § (3) bekezdése „joghézagot” tartalmaz, amely ellentétes az alkotmánnyal, ezért „korrekciós” értelmezésre szorul. A miniszter álláspontja szerint, ha a törvény nem tiltja kifejezetten a felmentést, és ha „nyomós indok” fennáll, akkor a felmentési jogkör logikusan ugyanahhoz a szervhez kell tartozzon, amely a kinevezést végezte. Ez az értelmezés azonban teljes mértékben nélkülözi a törvényi alátámasztást, és ellentétes a jogállamiság elvével, amelyet az Alkotmány 7. cikke is rögzít: a hatóságok kizárólag a törvény alapján és annak keretei között járhatnak el.

Ez tehát tankönyvi példája a *contra legem* – azaz a törvény szövegével ellentétes – eljárásnak. Az igazságügyi miniszter egyoldalú, saját értelmezésére alapozott döntése nemcsak a vonatkozó jogszabályok megsértését jelenti, hanem súlyos támadást is a fegyelmi rendszer függetlensége ellen. Az ilyen önkényes eljárás aláássa a jogállamiság alapjait, és bizonyítja, hogy a jelenlegi kormányzó többség kész figyelmen kívül hagyni a törvényt, ha az akadályozza politikai céljainak elérését az igazságszolgáltatás feletti kontroll megszerzésében.

A jelentés továbbá megemlíti, hogy „az igazságügyi miniszter az igazságügyi önkormányzati szervek bevonása nélkül elbocsátotta a rendes bíróságok elnökeit”, valamint hogy „az Alkotmánybíróság alkotmányellenesnek nyilvánította ezeket az elbocsátásokat, mivel az alapjául szolgáló szabályok nem írták elő az Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanács kötelező véleményének kikérését” (6. o.).

A valóságban viszont Adam Bodnar igazságügyi miniszter 2024-ben példátlan lépéseket tett az igazságszolgáltatás végrehajtó hatalom alá rendelése érdekében, súlyosan megsértve ezzel a bírói függetlenség és autonómia alkotmányos alapelveit. A legsúlyosabb jogsértés a bírósági elnökök és alelnökök megbízatásának idő előtti megszüntetése volt, noha a törvény egyértelműen hatéves, illetve négyéves mandátumot rögzít. A miniszter figyelmen kívül hagyta a bíróság kollégiumainak és a Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanács ellenvetéseit, valamint illetéktelen személyeket nevezett ki a kollégiumokba, ezzel torzítva azok összetételét. Ezen felül megsértették a törvényes és alkotmányos eljárásokat, többek között az Alkotmánybíróság által 2024. február 27-én kiadott ideiglenes intézkedést is (Ts 32/24 szám), amely kifejezetten megtiltotta a varsói Fellebbviteli Bíróság elnökének akadályozását hivatali tevékenysége ellátásában.

Végül az Alkotmánybíróság 2024. október 16-i ítéletében megerősítette azon jogszabályi rendelkezések alkotmányellenességét, amelyek ténylegesen kizárták a Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanácsot a bírósági elnökök felmentésének folyamatából, és lehetővé tették a hivatali tevékenységtől való határozatlan idejű felfüggesztést.¹⁴

Ezt az ítéletet a miniszterelnöki hivatal soha nem tette közzé, ami egyértelműen törvénysértő. A jelentés figyelmen kívül hagyja azt a tényt, hogy az Alkotmánybíróság döntését – amely az Alkotmány 190. cikkének (1) bekezdése értelmében általánosan kötelező érvényű és végleges – a jelenlegi kormány idején az Igazságügyi Minisztérium és más állami hatóságok teljes mértékben semmibe veszik. A bíróság egyértelműen megállapította, hogy azok a jogszabályi rendelkezések, amelyek alapján a bírósági elnököket felmentették, alkotmányosértők, mivel nem biztosították egy független testület – nevezetesen a Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanács – részvételét a felmentési eljárásban. A döntés ellenére az igazságügyi miniszter továbbra is olyan jogszabályok alapján ment fel és nevez ki bírósági elnököket és alelnököket, amelyeket az Alkotmánybíróság már alkotmányellenesnek nyilvánított. Ezek az intézkedések nemcsak törvénytelenek, hanem nyílt támadást jelentenek Lengyelország alkotmányos rendje ellen. Az, hogy a végrehajtó hatalom megtagadja az Alkotmánybíróság ítéletének végrehajtását, példátlan módon sérti az Alkotmányt, és egyértelmű megnyilvánulása annak, hogy a kormány alá kívánja rendelni az igazságszolgáltatást saját politikai akaratának.

A bíróságok vezetésében végrehajtott változások gyakorlatilag politikai tisztogatáshoz vezettek – különösen Varsóban, ahol a bíróságok teljes vezetését minden szinten lecserélték annak érdekében, hogy olyan intézményi struktúrát hozzanak létre, amely alkalmas az ellenzékkel szembeni eszközös fellépésre. Új részlegeket hoztak létre, független bírókat háttérbe szorítottak, és helyükre a miniszter által delegált, politikailag lojális bírókat neveztek ki. Mindez lehetővé tette a 2019-ben a pártatlanság védelmére bevezetett véletlenszerű ügyelosztási rendszer manipulálását. A hatalomhoz lojális bírákat olyan osztályokba helyezték, amelyeket előzőleg „megtisztítottak” az úgynevezett „újbíróktól”, így ezekre a bírókra nagyobb arányban oszthattak politikailag kényes ügyeket.

Mindezek következtében jogi és intézményi káosz alakult ki: törvényesen kinevezett vezetőket eltávolítanak, és olyan rendelkezések alapján neveznek ki új tisztviselőket, amelyeket időközben hatályon kívül helyeztek vagy az Alkotmánybíróság érvénytelennek nyilvánított. Az igazságügyi

¹⁴ <https://trybunal.gov.pl/postepowanie-i-orzeczenia/wyroki/art/procedura-odwolania-prezesa-lub-wiceprezesa-sadu-2> (hozzáférés: 2025. július 21.).

miniszter ilyen intézkedései rendszerszinten sértik a jogállamiság elvét (Alkotmány 7. cikk), a hatalmi ágak elválasztását (10. cikk), valamint a bírói függetlenséget (173. és 178. cikk). A mögöttes cél világos: politikai ellenőrzést szerezni a büntetőbíróságok felett, és az igazságszolgáltatást – valamint a már törvénytelenül befolyásolt ügyészséget – az ellenzék elleni politikai fellépés eszközévé tenni.

- ***A jelentés megállapítja, hogy „a Legfelsőbb Bíróság 2025-ös költségvetését csökkentették, ami az irodai személyzet létszámának csökkenéséhez vezetett” (5. o.), és hogy „csökkentették a Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanács éves költségvetését” (7. o.).***

Van azonban egy alapvető jogi kérdés, amelyet külön is ki kell emelni: a Legfelsőbb Bíróság finanszírozásának drasztikus csökkentése – amely gyakorlatilag megbénította az intézmény adminisztratív és operatív működését – közvetlen támadást jelent egy olyan alkotmányos igazságszolgáltatási szerv ellen, amelynek függetlenségét maga az Alkotmány garantálja. A Legfelsőbb Bíróságot – mint a hatalmi ágak szétválasztásának egyik alappillérét – nem lehet egyszerű költségvetési tételként kezelni. Megfelelő működése elengedhetetlen a jogállamiság fenntartásához és az állampolgárok alkotmányos jogainak védelméhez.

Ez a döntés emellett sérti a Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanács alkotmányos működéséhez fűződő garanciákat is. Az Alkotmány 186. cikke szerint a Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanács feladata a bíróságok függetlenségének, valamint a bírák autonómiájának védelme. A szándékos, politikai indíttatású költségvetési megszorítások – amelyek ellehetetlenítik a Tanács törvényben előírt feladatainak ellátását, például a bírójelöltekről való véleménynyilvánítást, a bírói függetlenséget fenyegető veszélyekre való reagálást, vagy jogértelmezési eljárások lefolytatását – olyan kísérletként értelmezhetők, amely egy alkotmányos szervet adminisztratív eszközökkel kíván megbénítani.

A Legfelsőbb Bíróság és a Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanács költségvetésének csökkentése nem objektív pénzügyi szükségszerűség következménye volt, hanem a politikai megtorlás egy formája. Célja azoknak az intézményeknek a gyengítése, amelyek függetlenségét és összetételét a kormányzó többség nem tartja „kívánatosnak” – nem törvényi előírások vagy bírósági határozatok, hanem pusztán politikai szempontok alapján. Az ilyen intézkedések súlyosan sértik a hatalmi ágak elválasztásának elvét, és komoly fenyegetést jelentenek az alkotmányos berendezkedésre.

A Legfelsőbb Bíróság és a Tanács költségvetésének szándékos korlátozása oly módon, hogy akadályozza őket alkotmányos feladataik ellátásában, akár kimerítheti a Büntető Törvénykönyv 128. cikkében foglalt bűncselekmény tényállását. Az (1) bekezdés szerint: „Aki szándékosan Lengyelország

valamely alkotmányos szervének erőszakos eltávolítására irányuló tevékenységet folytat, háromtól húsz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.” A (3) bekezdés pedig kimondja: „Aki erőszakot vagy jogellenes fenyegetést alkalmaz Lengyelország valamely alkotmányos szervének működésének befolyásolása céljából, egytől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

Ebben az összefüggésben a Legfelsőbb Bíróság költségvetésének szándékos, politikai célú megnyirbálása – nem pénzügyi kényszerből, hanem a testület meggyengítése vagy alárendelése céljából – jogellenes, rendszerszintű nyomásgyakorlásként értelmezhető, a végrehajtó hatalom igazságszolgáltatásba történő erőszakos beavatkozásának is minősíthető.

Fontos, hogy ennek az akciónak a mértékét és jellegét az Alkotmánybíróság elnöke is felismerte, aki 2025. január 31-én hivatalos büntetőfeljelentést tett.¹⁵ A feljelentés szerint a Pénzügyminisztérium és más végrehajtó hatóságok intézkedései a köztársaság alkotmányos rendje elleni támadásnak minősülhetnek, amely magában foglalja a kulcsfontosságú szervek - köztük az Alkotmánybíróság, a Legfelsőbb Bíróság, a Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanács és a Nemzeti Műsorszolgáltatási Tanács - rendszerszintű megfosztását a törvényes és alkotmányos feladataik ellátásához szükséges eszközeitől. Az Alkotmánybíróság 2025 májusában alkotmányellenesnek nyilvánította a vonatkozó költségvetési rendelkezéseket.¹⁶ A kormány azonban továbbra sem volt hajlandó kifizetni a szükséges forrásokat.

- ***A jelentés azt is megállapítja, hogy „2024 márciusa óta a kormány megtagadja az Alkotmánybíróság által hozott ítéletek közzétételét a Lengyel Közlönyben arra hivatkozva, hogy az Alkotmánybíróság nem legitim alkotmányos szerv” (6. o.).***

Egy ilyen határozat súlyosan sérti az Alkotmányt, valamint a jogállamiság alapelveit. Az Alkotmánybíróság alkotmányos szerv, amelynek feladata annak biztosítása, hogy a jogszabályok összhangban legyenek az Alkotmánnyal. Ítéletei – a lengyel Alkotmány 190. cikkének (1) bekezdése alapján – általánosan kötelezőek és véglegesek. Az ezek közzétételének megtagadása – politikai szándéktól függetlenül – jogellenes cselekedetnek minősül, amely aláássa a hatalmi ágak szétválasztásának elvét, és veszélyezteti az állam alkotmányos berendezkedését.

Ez a megtagadás akár a Büntető Törvénykönyv 128. cikkében meghatározott bűncselekmény tényállásának is megfelelhet. Az (1) bekezdés szerint: „[a]ki szándékosan Lengyelország valamely alkotmányos szervének erőszakos eltávolítása céljából tevékenységet folytat, háromtól húsz évig

¹⁵ [NOTIFICATION of 31 January 2025 translated from Pol. into Eng .pdf](#) (hozzáférés: 2025. július 21.).

¹⁶ <https://trybunal.gov.pl/s/k-2-25> (hozzáférés: 2025. július 21.).

terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.” A határozatok közzétételének megtagadása – és ezzel hatálybalépésük megakadályozása – gyakorlatilag az Alkotmánybíróság de facto működésének ellehetetlenítését jelenti, nem fizikai erőszakkal, hanem a végrehajtó hatalommal való rendszerszintű visszaélés révén. Ugyanezen cikk (3) bekezdése azt is kimondja: „[a]ki erőszakot vagy jogellenes fenyegetést alkalmaz a Lengyel Köztársaság valamely alkotmányos szervének hivatalos tevékenységének befolyásolása érdekében, egytől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.” Az Alkotmánybíróság határozatainak politikai indíttatású visszatartása jogellenes nyomásgyakorlásnak minősül, amelynek nyilvánvaló célja megakadályozni egy alkotmányos szervet abban, hogy ellássa törvényben előírt feladatát.

Válaszul 2025. január 31-én az Alkotmánybíróság elnöke hivatalos büntetőfeljelentést tett. Bár az eljárás e nyomán megindult, azt azonnal kivonták a politikai befolyástól független ügyészi szerv hatásköréből, és áthelyezték a legfőbb ügyész alárendeltségébe – aki egyúttal igazságügyi miniszterként is a kormány tagja, és éppen e kormány felelős a határozatok közzétételének megtagadásáért. Ez a gyakorlat nemcsak a jogszabályok megsértését jelzi, hanem a bűnüldöző szervek aggasztó mértékű politikai alárendeltségét is, ami súlyos fenyegetést jelent az alkotmányos rendre, valamint a lengyel igazságszolgáltatás függetlenségére és hatékony működésére.

- ***A jelentés megállapítja, hogy az igazságügyi miniszter továbbra sem hozza nyilvánosságra a rendes bíróságokon megüresedett álláshelyeket, arra hivatkozva, hogy el kell kerülni a jogbiztonság romlását az igazságszolgáltatásban" (7. o.).***

A gyakorlatban ezek az intézkedések nyíltan politikai jellegűek, és az igazságszolgáltatási rendszer kézzelfogható összeomlásához vezetnek. A megüresedett bírói állások betöltésére irányuló versenyvizsgák kiírásának elutasítása a rendes bíróságokon egyre több betöltetlen álláshelyet eredményezett, ami közvetlenül hozzájárul az eljárások elhúzódásához, a polgárok igazságszolgáltatáshoz való hozzáféréseinek csökkenéséhez és az eljáró bírák ügyterhelésének növekedéséhez. A „jogbiztonság” megőrzésére vonatkozó érv csupán ürügy a bíróságok személyi állományának akadályozására - különösen azokban az esetekben, amikor az előléptetésekhez olyan jelöltek vehetnek részt, akiket az Országos Igazságszolgáltatási Tanács korábbi összetétele jelölt, ami nem szolgálja a jelenlegi kormány politikai érdekeit.

Ezen túlmenően az igazságügyi minisztérium több mint másfél éve visszatartja a bíróságok működésére vonatkozó fontos statisztikai adatok – például az átlagos ügyek időtartama, a lezárt ügyek száma vagy

a bírák ügyterhe – közzétételét, megakadályozva ezzel a bíróságok helyzetének megbízható értékelését. Ehelyett a minisztérium szelektíven, hiányos és marginális adatokat tesz közzé, amelyek nem tükrözik a bírósági hatékonyság tényleges állapotát. Ezek a kihagyások szándékosak, és céljuk a jelenlegi kormány személyzeti politikája és átláthatóságának hiánya miatt mélyülő szervezeti zavarok és a bírósági teljesítmény romlásának elrejtése.

Az igazságügyi miniszter ilyen magatartása súlyosan sérti a jogállamiság alkotmányos elveit, veszélyezteti a polgárok bírósághoz forduláshoz való jogának érvényesülését (a lengyel Alkotmány 45. cikke) és aláássa a közbizalmat az állami intézményekben. Ez egyértelmű példája annak, hogy a közigazgatás a polgárok és az igazságszolgáltatás stabilitásának hátrányára a pártérdekeket szolgálja.

- ***A jelentés azt is megállapítja, hogy jelentős előrelépés történt az ügyészségnek a kormánytól való funkcionális függetlenségét biztosító ajánlás (...) tekintetében" (7. o. és azt követő oldalak).***

Valójában a kormány e téren tett intézkedései az ügyészségi törvény és a jogállamiság alapelveinek durva megsértését jelentik, ami az ügyészség politikai hatalomnak való teljes alávettségét eredményezi¹⁷. 2024 januárjában a legfőbb ügyész - aki egyben igazságügyi miniszter is - a törvényi rendelkezések szövegével ellentétben önkényesen kijelentette, hogy Dariusz Barski országos ügyész (a legfőbb ügyész helyettese) kinevezése érvénytelen, annak ellenére, hogy az ügyészségi törvény nem biztosít jogalapot a szabályosan végrehajtott kinevezés visszamenőleges hatályú „ellenőrzésére”. Három, általa megrendelt magánjogi véleményre hivatkozott, amelyek önkényesen azt állították, hogy az országos ügyész hivatalosan soha nem tért vissza a nyugdíjazásból az aktív szolgálatba. Jogszabályokba ütköző módon ugyanis Barskit megakadályozták abban, hogy ellássa feladatait, és erőszakkal megtagadták tőle a hozzáférést az irodájához, a munkaeszközeihez, valamint a belső ügyészségi informatikai rendszerekhez.

Ezt követően a legfőbb ügyész kérte, hogy a miniszterelnök nevezzen ki egy új országos ügyészt - aki teljes mértékben lojális a jelenlegi kormányhoz - annak ellenére, hogy a tisztség nem volt betöltetlen. Ráadásul mindezt a Lengyelország elnökével való konzultációra vonatkozó törvényi előírás teljes figyelmen kívül hagyásával tette, akinek az ügyészségi törvény 14b. cikkének (2) bekezdése szerint

¹⁷[MLSZI Weaponizing Justice The Unlawful Takeover of Poland's Prosecution Service.pdf](#)
(hozzáférés: 2025. július 21.).

véleményt kell nyilvánítani a kinevezésről. Ezt a lényeges alkotmányos és törvényes eljárási cselekményt teljes mértékben elmulasztották, ami az eljárás egészét jogellenessé tette.

Az ügyészség csúcsán történt jogellenes beavatkozást követően országsszerte átfogó személyzeti tisztogatásokra került sor az ügyészségeknél. A meglévő egységvezetőket elbocsátották vagy áthelyezték, és az új vezetéshez lojális személyekkel helyettesítették őket. Ezek az intézkedések politikai hatalomátvételnek minősülnek, és semmi közük az ügyészi függetlenség megerősítéséhez - valójában annak teljes átpolitizálását és a bünyügyi nyomozások pártatlanságának minden garanciájának tényleges megsemmisítését jelentik.

A jelentésben bemutatott narratíva ezért élesen ellentétben áll a tényekkel. Ami történt, az nem előrelépés, hanem a jogállamiság mélyreható összeomlása, valamint az ügyészségi törvény és a Lengyelország alkotmányos rendjének durva megsértése.

- ***A jelentés továbbá megállapítja, hogy „az Országos Ügyészség felülvizsgálta a 2016-2023 közötti időszakban lefolytatott büntetőeljárásokat, és az általa vizsgált ügyek többségében jelentős szabálytalanságokat tárt fel” (7. o.).***

A valóságban ennek az úgynevezett ellenőrzésnek a jellege komoly aggályokat vet fel annak jogszerűségével, pártatlanságával és mögöttes motivációjával kapcsolatban. Az elemzést jogalap nélkül létrehozott csapat végezte, megsértve az alapvető belső eljárási normákat és a tagok függetlenségét biztosító garanciákat. Nem valódi teljesítményértékelésről volt szó, hanem egy politikailag vezérelt kezdeményezésről, amelynek célja az ügyészség korábbi vezetésének hiteltelenítése és a későbbi tisztogatások igazolása volt.

Sok tapasztalt ügyész nem volt hajlandó részt venni a csoport munkájában, vagy kilépett belőle, egyértelműen felismerte, hogy a projekt politikai művelet, nem pedig szakmai értékelés. Kísérletek történtek arra, hogy nyomást gyakoroljanak a csoportra, hogy a következtetéseket előre megfogalmazott narratívához igazítsa; a mentő körülményeket elhallgatták, és a „bizonyítékok” nagy része az új vezetéshez közel álló személyek elfogult beszámolóin alapult.

Lényegében ez nem az ügyészség tevékenységének rendszerszintű felülvizsgálata volt, hanem a politikai manipuláció eszköze, amelynek célja a „visszaélések” illúziójának keltése volt, ami igazolná a jogellenes személyzeti döntéseket, különösen az igazságszolgáltatás függetlenségével vagy a jelenlegi hatóságok által ellenségesnek tekintett konkrét ügyészi megközelítéssel kapcsolatban álló ügyészek

eltávolítását. A „széles körű visszaélések” koholt képét politikai és médiaháborúban használták, nem pedig a valódi reformok alapjaként. A jelentés állításaival ellentétben ezek az intézkedések nem a jogállamiság iránti aggodalmat tükrözik - ezek a jogállamiság szisztematikus lebontásának újabb szakaszát jelentik.

Az egyik indokolatlanul újraindított ügyben egy tanú - Barbara Skrzypek, Jarosław Kaczyński egykori közeli munkatársa - nem sokkal azután halt meg, hogy jogi képviselő biztosítása nélkül kihallgatták, annak ellenére, hogy ügyvédet kért.¹⁸

- ***A jelentés megállapítja, hogy „az előző legfőbb ügyész által kinevezett egyik főügyész helyettesét felfüggesztették, miután a jelentések szerint a vonatkozó jogszabályok megsértésével büntetőeljárást indított” (7-8. oldal).***

Ez a megfogalmazás a jelenlegi hatóságok politikai narratíváját ismételteti, és teljesen kihagyja a kérdéses cselekmények kontextusát és valódi természetét. Az ügy Michał Ostrowski ügyészre, a törvényesen kinevezett főügyész helyettesre vonatkozik, aki az Alkotmánybíróság elnöke által benyújtott panaszt követően indított nyomozást. A panasz azt állította, hogy a miniszterelnök, az igazságügyi miniszter és más magas rangú állami tisztviselők számos súlyos bűncselekményt követtek el a Lengyelország ellen - beleértve a bűnszervezet részeként elkövetett hivatali visszaélést is. A cselekmények különösen az Alkotmánybíróság, mint alkotmányos szerv erőszakos felszámolására és hivatalos működésének jogellenes befolyásolására irányuló törekvésekre vonatkoztak - a Büntető Törvénykönyv 127. cikkének 1. §-a, 128. cikkének 1. és 3. §-a, valamint 258. cikke (szervezett bűnözői csoport) hatálya alá tartozó cselekményekre.

A nyomozás teljes mértékben összhangban az alkalmazandó jogi kerettel, egy alkotmányos állami szerv által benyújtott részletes és megalapozott panasz alapján indult. A jelentésben szereplő állításokkal ellentétben jogsértés nem történt. Az eljárás „nem megfelelő megindítására” vonatkozó állításnak nincs jogi vagy ténybeli alapja – ez pusztán politikai jellegű megállapítás, amelynek célja egy olyan ügyész hitelének aláásása, aki merete a végrehajtó hatalom politikai érdekeitől függetlenül eljárni.

Ostrowski ügyész felfüggesztése nemcsak jogellenes volt, hanem egyértelmű megtorlás volt a törvényesség elvének megfelelően eljáró ügyész ellen (az Alkotmány 7. cikke). A jelenlegi vezetés ahelyett, hogy biztosította volna az ügyészség függetlenségét, brutálisan alárendelte az intézményt,

¹⁸ <https://obserwator-praworzadnosci.pl/en/the-death-of-66-year-old-barbara-skrzypek-as-an-example-of-the-abuse-of-criminal-proceedings-against-opponents-of-donald-tusks-government/> (hozzáférés: 2025. július 21.).

eltávolítva azokat a személyeket, akik törvényesen és politikai beavatkozás nélkül végezték feladataikat. Ennek fényében a jelenlegi ügyészségi hatóságok intézkedései - és a Bizottság jelentésben szereplő értékelése - nem csak a valóságot torzítják el, hanem a következőket szolgálják.

- ***A jelentésnek az ügyészségre vonatkozó fejezete azzal zárul, hogy „Össességében jelentős előrelépés történt (...) az ügyészség kormánytól való funkcionális függetlenségének biztosítása terén”. (p. 8).***

Szavakkal aligha lehet leírni ennek az állításnak az abszurditását. Valójában nem előrelépésnek vagyunk tanúi, hanem az ügyészi függetlenség brutális összeomlásának és a kormánykoalíció politikai érdekeinek való teljes alárendelésének. Elég csak arra utalni, hogy a kormányzó blokkhoz kötődő politikai személyiségek, mint például Roman Giertych¹⁹ vagy Tomasz Grodzki ellen megszüntették az eljárást, annak ellenére, hogy súlyos vádak és bizonyító anyagok alapján a korábbi években erőteljes nyomozás indult.

Ugyanakkor az ügyészség ahelyett, hogy a jog őreként működött volna, a politikai elnyomás eszközévé vált - nyomozásokat indít, letartóztatásokat hangol össze, immunitás feloldását kéri, és a végrehajtó hatalomtól függetlenül működő bírák és ügyészek ellen eljárásokat indít. Ez mélyen rendszerszintű törvényteleniségről árulkodik. A bűnüldözés ma már szelektíven működik: agresszívan veszi célba a politikai ellenfeleket, miközben a szövetségesekkel szemben engedékenységet vagy egyenesen védelmet biztosít. Ez a helyzet nem csupán az ügyészi függetlenség elvét sérti, hanem gyakorlatilag semmissé teszi az ügyészségnek a jogállamiság garanciájaként betöltött alkotmányos szerepét. Az Európai Bizottság „jelentős előrelépésről” szóló állítása nem pusztán hamis, hanem a politikai elnyomás de facto legitimálását és a jog eszközként való felhasználását jelenti Lengyelországban.

Minőség

- ***A jelentés megállapítja, hogy „a kormány erőfeszítéseket tett a rendes bíróságok digitalizálásának fellendítésére” (8. o.).***

A valóság azonban nem is állhatna távolabb ettől az optimista ábrázolástól. A valódi technológiai fejlődés és a jobb digitális szolgáltatások helyett az igazságszolgáltatási rendszerben a meglévő rendszerek teljesítményének csökkenése, gyakori kudarcok és növekvő szervezeti zűrzavar

¹⁹ <https://wiadomosci.wp.pl/jak-prokuratura-umorzyla-sledztwo-ws-romana-giertycha-w-afenze-polnordu-7170781204773760a> (hozzáférés: 2025. július 21.).

tapasztalható. A bíróságok informatikai infrastruktúrája egyre instabilabbá és megbízhatatlanabbá válik, ami közvetlenül befolyásolja a bírósági eljárások ütemét és minőségét.

Különösen elítélendő az Igazságügyi Minisztérium azon döntése, hogy felosztatja a Kiberbiztonsági Központot - az igazságügyi rendszerek kiberbiztonsága szempontjából kritikus fontosságú szervet. E döntés mögött tisztán politikai indítékok húzódtak meg, érdemi indoklás nélkül. A Központ nemcsak a biztonsági incidensek valós idejű nyomon követéséért (beleértve a 24/7-es incidensekre adott válaszokat az EDR-en keresztül), a behatolás vizsgálatért, valamint a SecureBox rendszer fejlesztéséért és karbantartásáért volt felelős, hanem a bírósági személyzet és más igazságügyi alkalmazottak képzéséért is, hogy növeljék kiberbiztonsági kompetenciáikat.

A Központot továbbá szakértői és operatív központként kellett volna használni a stratégiai IT-rendszerek fejlesztésére, karbantartására és javítására, amelyek hiánya továbbra is akadályozza a digitális igazságszolgáltatás működését Lengyelországban. A Központ felosztatása azt mutatja, hogy a digitalizációval kapcsolatos kormányzati nyilatkozatok nem többek felszínes propagandánál - nélkülözik a szakértelmet vagy az igazságügyi működés javítása iránti valódi elkötelezettséget. Digitális átalakulás helyett digitális leépülésnek vagyunk tanúi: performatív projektek, a szakmai struktúrák lebontása, valamint az adatbiztonságot és a rendszer stabilitását fenyegető növekvő kockázatok.

Hatékonyság

- ***A jelentés a bíróságok hatékonyságának javulására utaló adatokat mutat be (8. o.).***

A bemutatott kép azonban teljesen félrevezető, és arra az időszakra vonatkozó statisztikákra támaszkodik, amikor a PiS kormányzott. Abban az időszakban - az igazságszolgáltatás egy részének akadályoztatása ellenére - valódi erőfeszítéseket tettek a bíróságok teljesítményének javítására és a régóta fennálló elmaradások csökkentésére. Ezek a statisztikák nem tükrözik az igazságszolgáltatás jelenlegi állapotát, amely a kormányváltás óta jelentősen romlott.

A jelenlegi igazságügyi minisztérium szándékosan kerüli a teljes körű statisztikák közzétételét, így megakadályozza, hogy a polgárok és a nyilvánosság pontosan felmérje az igazságszolgáltatási rendszer állapotát. A 2024-es évre vonatkozóan csak részleges információkat tettek közzé, amelyek főként az úgynevezett „beérkező ügyek kezelési arányára” korlátozódnak, azaz a beérkező és a megoldott ügyek arányára. Lényeges adatok hiányoznak: az ügyek átlagos időtartama, az elhúzódó eljárások száma, a bírák leterheltsége vagy az egyes osztályok teljesítménye.

Az átláthatóság hiánya szándékos - célja az egyre mélyülő szervezeti és személyzeti válság elfedése, amely a kormánynak a bírói kinevezések megakadályozására és a bíróságok politikai céloknak való alárendelésére irányuló politikájának közvetlen eredménye. A jelentés javaslataival ellentétben a bírósági hatékonyság valójában romlik, és a minisztérium intézkedései a rendszer javítása helyett destabilizálják azt.

II. KORRUPCIÓELLENES KERETRENDSZER

- **A jelentés megállapítja, hogy a Minisztertanács „fel kívánja oszlatni a Központi Korrupcióellenes Hivatalt, amely a múltban aggodalomra adott okot a végrehajtó hatalomtól való függetlenségével kapcsolatban" (9. o.).**

Ez a megfogalmazás nem csupán a Donald Tusk kormányának intézkedései mögött álló politikai kontextust hagyja figyelmen kívül - de gyakorlatilag legitimálja a lengyel korrupcióellenes erőfeszítések intézményi alapjai elleni egyik legradikálisabb támadást.

A Központi Korrupcióellenes Hivatal volt az egyetlen különleges szolgálat Lengyelországban, amelyet 1989 után hoztak létre, mentesülve a személyes összefonódásoktól és informális hálózatoktól, amelyek a posztkommunista biztonsági apparátusból származó ügynökségeket sújtották. Felszámolása tisztán politikai döntés volt, amely nélkülöz minden érdemi indoklást.

Valójában a Központi Korrupcióellenes Hivatal felszámolása ma nagyrészt szimbolikus, mivel a Tusk-kormány első tizennyolc hónapjában az összes biztonsági szolgálat - a Belső Biztonsági Ügynökségtől a Katonai Elhárító Szolgálatig - kulcsfontosságú vezetői pozícióit megtisztították és a kormánykoalícióhoz lojális személyekkel töltötték be. Ez nem csak politizálta a biztonsági ágazatot, hanem megbénította annak operatív képességeit is. A folyamat különösen nyilvánvaló a Belső Biztonsági Ügynökségnél, amelyet most a kormány ellenzékei ellen irányuló, politikai indíttatású műveletekre használnak ahelyett, hogy a nemzetbiztonságot fenyegető valódi veszélyekkel foglalkoznának.

Ezzel szemben az Egyesült Jobboldal nyolcéves kormányzása alatt természetes generációváltás történt valamennyi szolgálatban. Ennek eredményeként az olyan ügynökségek alsó és középső szintű személyzetét, mint a Központi Korrupcióellenes Hivatal, már nem a kommunista korszakból megmaradt, politikailag elkötelezett csatornákon keresztül toborozták, amelyekre a jelenlegi Tusk-vezette rezsim még mindig nagymértékben támaszkodik.

Ezzel párhuzamosan a stratégiai irányvonal hiánya, az alulfinanszírozottság és a szakmai normák feladása miatt a beosztott alkalmazottak körében egyre növekszik a kiábrándultság és a demoralizáltság. A szolgálatokon belül széles körben elterjedt az a vélemény, hogy a jelenlegi vezetés csak ideiglenes, és továbbra is abban reménykednek, hogy a jövőbeli reformok helyreállítják a szervek integritását és függetlenségét.

Ebben az összefüggésben az Európai Bizottság által a Központi Korrupcióellenes Hivatal felszámolásának a „korrupcióellenes reform” részeként való ábrázolása nemcsak téves, hanem veszélyesen félrevezető is. A valóságban az állam korrupcióellenes képességeinek szisztematikus lebontását és a jelenlegi hatalmi struktúrának kellemetlennek bizonyuló intézmények felszámolását tapasztaljuk.

- ***A jelentés azt is megállapítja, hogy „Az Állami Számvevőszék arról számol be, hogy működésük és auditellenőrzési tevékenységük javult” (10. o.).***

Az elmúlt években azonban az Állami Számvevőszék tényleges működése e függetlenül és pártatlanul működő alkotmányos szerv kifejezett politikai befolyásoltságát tárta fel.

A korábban a Polgári Platform szenátorának, Krzysztof Kwiatkowskiak – aki az Állami Számvevőszék vezető tisztségviselőinek felvételi versenyének manipulálásával kapcsolatos botrányba keveredett²⁰ – vezetésével, jelenleg pedig Marian Banaś, aki maga is bűncselekménye elkövetésének gyanújába keveredett²¹ (a jelenlegi főügyész megakadályozta mentelmi jogának feloldását), az intézmény hitelessége súlyosan megsérült.

Az Állami Számvevőszék tevékenységének politikai motivációja nemcsak az audit témáinak és időzítésének szelektív megválasztásában nyilvánul meg, hanem az audit eredményeinek bejelentésében is, amely gyakran szándékosan egybeesik a választási kampányok kulcsfontosságú pillanataival. Jellemző példa erre az Nemzeti Emlékezet Intézet ellenőrzésének megindítása pontosan akkor, amikor az intézet elnöke, Karol Nawrocki bejelentette jelöltségét a köztársasági elnöki posztra – ez a lépés komoly aggályokat vet fel a kezdeményezés mögötti szándékokat illetően.

²⁰ <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Byly-prezes-NIK-stanie-przed-Trybunalem-Stanu-Wniosek-trafil-do-komisji-8745282.html> (hozzáférés: 2025. július 21.).

²¹ <https://businessinsider.com.pl/wiadomosci/prokuratura-przeswietla-majatek-szefa-nik-mariana-banasia-kolejne-osoby-z-zarzutami/jk313e4> (hozzáférés: 2025. július 21.).

2023-ban Marian Banaś, az Állami Számvevőszék elnöke nyíltan bevonta magát és hivatalát a politikai tevékenységbe. Donald Tusk egyik közeli munkatársával folytatott beszélgetésében közvetlenül utalt arra, hogy a választási kampány során „ajándékkosarakat” biztosítanak a Polgári Platformnak, ami egyértelműen arra utal, hogy az Állami Számvevőszék ellenőrzéseit és jelentéseit politikai támogatás eszközeként használják. Ugyanakkor koordinálta fia jelöltségét a Szabadság és Függetlenség Konföderáció választási listáján, egy szélesebb stratégia részeként, amelynek célja a Konföderáció és a PiS közötti esetleges választások utáni együttműködés megakadályozása.²²

Az ilyen cselekmények teljes mértékben hiteltelenné teszik az Állami Számvevőszék, mint megbízható közintézmény státuszát. Ennek fényében az audit teljesítményének javulásáról szóló állítás nemcsak a valóságot torzítja, hanem gyakorlatilag legitimálja a hatalommal való visszaélést és egy alkotmányos állami szerv politikai célokra való felhasználását.

- ***A jelentés megállapítja: „a Nemzeti Választási Bizottság több párt pénzügyi jelentésében is szabálytalanságokat talált, egy jelentést pedig teljes egészében elutasított a választási törvény megsértése miatt, jogtalan pénzügyi előny elfogadása miatt” (12-13. oldal).***

Ez a semleges nyilatkozat Donald Tusk kormánykoalíciójának példátlan politikai manőverét rejti, amelynek célja a fő ellenzéki párt, a PiS hatékony felszámolása azáltal, hogy megfosztja állami finanszírozásától, és ezzel aláássa képességét, hogy versenyképes elnöki kampányt folytasson 2025-ben.²³

A lengyel törvények értelmében a politikai pártok finanszírozása elsősorban közpénzekből történik, amelyek a parlamenti választási eredményeken alapuló éves támogatásokból és a kampányköltségek visszatérítéséből állnak. Ezek a mechanizmusok kulcsfontosságúak a politikai pluralizmus és a tisztességes választási verseny biztosítása szempontjából. Az Állami Választási Bizottság felügyeli a pénzügyi jelentések jogszerűségét, de vitás esetekben a végső döntést a Legfelsőbb Bíróság hozza meg.

2024. augusztus 31-én az Állami Választási Bizottság a kormánytöbbség által kinevezett új tagok szavazataival elutasította a PiS választási bizottságának a 2023-as parlamenti választásokra vonatkozó pénzügyi jelentésének jóváhagyását. A vádak „kifizetetlen juttatások” állítólagos átvételére vonatkoztak, többek között az Igazságügyi Minisztérium által a büntetőjogi reformokról szóló

²² <https://polskieradio24.pl/artykul/3260172,tasmy-banasia-prezes-nik-omawial-szczegoly-ukladu-politycznego-majacego-pomoc-po-w-zmianie-wladzy-w-polsce> (hozzáférés: 2025. július 21.).

²³ <https://alapiogokert.hu/static/pdf/MLSZI-Riport-POL.pdf> (hozzáférés: 2025. július 21.).

tájékoztató szpot sugárzásának költségeire, a Miniszterelnöki Hivatal munkatársainak állítólagos részvételére a kampányban, valamint a volt miniszterelnök két, a hadsereg által szervezett nyilvános rendezvényen való részvételére. Még ha feltételezzük is, hogy ezek a cselekmények kampánytevékenységnek minősülnek (amit nem bizonyítottak), az egyetlen alkalmazható szankció a jelöltekre kiszabott személyes pénzbírság lett volna - nem pedig az egész bizottság kizárása. Ahhoz, hogy ilyen szankciót lehessen alkalmazni, a bizottság meghatalmazottjának tudatosan és szándékosan kellett volna cselekednie, ami nyilvánvalóan nem történt meg.

Ezt követően, 2024. november 18-án az Állami Választási Bizottság elutasította a PiS 2023-as éves pénzügyi jelentését, megismételve ugyanazt a hibás érvelést. Mindkét döntés célja az volt, hogy a pártot megfosztották szinte az összes állami finanszírozásától.

A PiS mindkét határozat ellen fellebbezett. A Legfelsőbb Bíróság 2024. december 11-én hatályon kívül helyezte a Bizottság döntését a kampányjelentésről, és elrendelte annak szankciók nélküli jóváhagyását²⁴. 2025. január 21-én a Legfelsőbb Bíróság szintén érvénytelenítette a Bizottság 2023-as éves beszámolót elutasító határozatát²⁵, ezzel megerősítette a párt 2025-2027-es támogatási jogosultságát.

Mindazonáltal 2024. december 30-án, heves belső vita után, az Állami Választási Bizottság (4:3 arányú szavazással) elfogadta a jelentéseket, de azokba egy vitatott 2. §-t is beillesztett: a döntés kizárólag a Legfelsőbb Bíróság ítéletének eredményeként született, amelynek – állítása szerint – „a lengyel alkotmány és a választási törvény értelmében vett bíróságtól” kell származnia.

A Bizottság implicit módon elutasította annak megerősítését, hogy a Legfelsőbb Bíróság rendkívüli felülvizsgálati és közügyekért felelős kamarája ilyen bíróságnak minősül²⁶. Ez a burkolt jogi nihilizmus ürügyet adott Andrzej Domański pénzügyminiszternek a támogatások kifizetésének felfüggesztésére.

Az ilyen intézkedések a jogállamiság és a törvényesség alkotmányos elveinek kirívó megsértését jelentik, valamint a választási ügyekben illetékes legfelsőbb bíróság kötelező érvényű ítéleteinek semmibe vételét. A PiS büntetőfeljelentést tett hivatali visszaélés miatt.

A kirívó törvénytelenység ellenére a Tusk-rezsim intézkedései kontraproduktívnak bizonyultak. Karol Nawrocki megnyerte az elnökválasztást, részben több tízezer egyszerű lengyel polgár

²⁴ <https://www.sn.pl/sites/orzecznictwo/orzeczenia3/i%20nsw%2055-24-2.pdf> (hozzáférés: 2025. július 21.).

²⁵ <https://www.sn.pl/sites/orzecznictwo/orzeczenia3/i%20nsw%2059-24.pdf> (hozzáférés: 2025. július 21.).

²⁶ https://pkw.gov.pl/uploaded_files/1735727416_kw-pis-po-sn.pdf (hozzáférés: 2025. július 21.).

elkötelezettségének köszönhetően, akik kis adományokkal finanszírozták a bizottságának szinte teljes kampányát, elérve a törvényileg megengedett finanszírozási határt.

- ***A közbeszerzésekről a jelentés a következőket állapítja meg: „a bűncselekmények áldozatainak büntetés-végrehajtás utáni segítségnyújtást és támogatást biztosító Igazságügyi Alaphoz kapcsolódó állítólagos ajánlattételi csalások és sikkasztások kivizsgálása több letartóztatáshoz, előzetes letartóztatáshoz és egy magas rangú tisztviselő ellen kiadott elfogatóparancshoz vezetett, a kár becsült összege meghaladja az 50 millió eurót (224 millió PLN)” (13. o.).***

Valójában a letartóztatások, őrizetbe vételek és a jelentésben idézett túlzott „kárbecslések” az ellenzék elleni, politikailag irányított fellépés részét képezik. Az Igazságügyi Alap egész ügye téves és elfogult jogi minősítéseken alapult, amelyek figyelmen kívül hagyták az Alap státuszát szabályozó törvényi rendelkezéseket és az általa finanszírozott tevékenységek tényleges jellegét.

A jelentéssel ellentétben a vádak nem a közbeszerzési eljárásokra, hanem a támogatási versenyekre vonatkoznak, amelyeket külön rendeletek szabályoznak. Ezek a pályázatok miniszteri mérlegelési jogkörbe tartoznak, és nem tartalmaznak versenypályázatot. Az Alap irányítóbizottságai kizárólag tanácsadói szerepet töltenek be; a végső döntések az igazságügyi miniszter hatáskörébe tartoznak. Ezért a „pályázati csalás” fogalma jogilag nem alkalmazható.

Ezenfelül az ügyészség nem állította, hogy korrupció vagy személyes meggazdagodás történt volna. Minden elkülönített pénzeszközt törvényes közcélokra használtak fel az Alap törvényes megbízásának megfelelően. A szóban forgó projekteket szabályszerűen hajtották végre, és nincs alapja az állítólagos pénzügyi „veszteségeknek”. A kapott úgynevezett „előnyök” a befejezett közérdekű projektekhez nyújtott jogszerű támogatásokra vonatkoznak. Az ügyészség szerint Romanowski egyetlen előnye személyes volt, amely abból származott, hogy a világnézetéhez igazodó keresztény és konzervatív szervezeteket bízott meg feladatokkal.

A Romanowski ellen felhozott vádak teljesen abszurdak. Ide tartozik például az az állítás, hogy az előző parlament utolsó hónapjában megfelelő miniszteri felhatalmazás nélkül járt el, mivel a jogi felhatalmazás egy meglévő rendelet módosításán, nem pedig egy új rendelet kiadásán alapult. Egy másik vád szerint elmulasztotta felmenteni magát azon projektek felügyelete alól, amelyeket korábban

az Igazságügyi Intézet igazgatójaként felügyelt - annak ellenére, hogy erre semmilyen jogi kötelezettség nem vonatkozott, és a felügyeleti folyamat tisztán technikai jellegű volt.²⁷

A nyomozás során számos eljárási visszaélésre került sor: letartóztatása és fogva tartása a nemzetközi jog megsértésével - az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének (PACE) tagjaként mentelmi joga; olyan bírák és ügyészek bevonása, akiknek fel kellett volna menteniük magukat; a bírósági testületek manipulálása; valamint három személy - két korábbi igazságügyi minisztériumi tisztviselő és egy katolikus pap, Michał Olszewski atya - letartóztatása és fogva tartása a lengyel ombudsman által embertelen és megalázónak minősített körülmények között (pl. alvásmegvonás, fény és jogi tanácsadás megtagadása). Az ombudsman megerősítette az emberi jogok megsértését²⁸, és az ügyeket az Emberi Jogok Európai Bírósága (²⁹) elfogadta felülvizsgálatra.

Az Igazságügyi Alap ügye jól példázza a büntetőjog fegyverként való felhasználását a konzervatív és hitbéli civil társadalom felszámolására³⁰. Az Alap olyan alkotmányosan előírt célokat támogatott, mint a bűncselekmények áldozatainak segítése és a megelőzési kezdeményezések. A Bizottság jelentése - kritikátlanul és ellenőrzés nélkül - megismétli a (törvénytelenül kinevezett) Nemzeti Ügyészség politikai narratíváját, amely teljes mértékben az igazságügyi miniszternek van alárendelve. A jelentés figyelmen kívül hagyja a jogi érveket, a Romanowski elleni intézkedések jogszerűtlenségét megerősítő több hazai bírósági határozatot, valamint az ügy nemzetközi dimenzióját, amely miatt Magyarország politikai menedékjogot adott neki, az Interpol pedig elutasította Lengyelország vörös értesítésre irányuló kérelmét³¹ - ami ebben az összefüggésben Lengyelországot a Tusk-kormány alatt Oroszország és Fehéroroszország mellé helyezte.

²⁷ <https://youtu.be/uvwMPwWzflw?si=-h9xbCJQDO9hAxV> (hozzáférés: 2025. július 21.).

²⁸ Lásd a Michał Olszewski atyára vonatkozó részletes nyilatkozatokat:

<https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/komunikat-sprawa-ks-michala-o-brpo> és a két tisztviselőre vonatkozó nyilatkozatokat: <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/komunikat-traktowanie-urzedniczki-ms-zatrzymanie> a lengyel ombudsman honlapján (hozzáférés: 2025. július 21.).

²⁹ 6726/25 és 7563/25 számú kérelem (hozzáférés: 2025. július 21.).

³⁰ <https://www.judicialwatch.org/persecuted-ex-minister-romanowski-to-lead-hungarian-polish-institute-of-freedom/> (hozzáférés: 2025. július 21.).

³¹ <https://www.hungarianconservative.com/articles/current/marcin-romanowski-interpol-arrest-warrant-asylum-donald-tusk/> (hozzáférés: 2025. július 21.).

III. MÉDIAPLURALIZMUS ÉS SAJTÓSZABADSÁG

- **A „Médiapluralizmus és sajtószabadság” című fejezet (14. és azt követő oldalak) valótlanságok és ferdtételek sorozata.**

Amióta Donald Tusk balliberális kormánya 2023 decemberében átvette a hatalmat, Lengyelországot példátlan fenyegetések érték a szólásszabadság, a médiapluralizmus és az alkotmányosan védett polgári szabadságjogok.³² A „dezinformáció” és a „gyűlöletbeszéd elleni küzdelem” jelszavak alatt a Tusk-kormány és a hozzá kapcsolódó baloldali-liberális körök szisztematikusan cenzúrázzák és elnyomják a független konzervatív hangokat a nyilvánosságban.

Az egyik legriasztóbb példa erre a kormány azon kísérlete volt, hogy olyan jogszabályt vezessen be, amely pusztán egy közigazgatási határozat alapján lehetővé tette volna a de facto internetes cenzúrát, bírósági felügyelet nélkül. 2025 januárjában a Digitális Ügyek Minisztériuma az EU digitális szolgáltatásokról szóló rendeletét (DSA) átültető törvényjavaslatot terjesztett elő, amely felhatalmazná az Elektronikus Hírközlési Hivatal (UKE) elnökét arra, hogy előzetes bírósági jóváhagyás nélkül, azonnal és egyoldalúan eltávolítsa online tartalmakat. A közvélemény felháborodását követően a javaslatot felfüggesztették. A kormánykoalíció képviselői azonban bejelentették, hogy a 2025 júniusi elnökválasztás után újra elő kívánják venni a projektet. Szerencsére a progresszív jelölt, Rafał Trzaskowski vereségének köszönhetően sikerült megakadályozni az ilyen autoriter szabályozást.

Ugyanakkor a baloldali-liberális parlamenti többség elfogadott egy törvényt, amely kriminalizálja az úgynevezett „gyűlöletbeszédet”, olyan homályos és önkényes fogalmakat használva, mint a „dehumanizáció” vagy a „megvetés” a szexuális irányultság vagy a nemi identitás alapján. Ezek a rendelkezések börtönbüntetést tennének lehetővé vallási vagy konzervatív megnyilvánulások miatt, beleértve azokat az eseteket is, amikor valaki a Bibliából idézne valamit. A törvény hatályba lépését csak a köztársasági elnök közbenjárásának köszönhetően sikerült megakadályozni, aki az Alkotmánybíróság elé utalta azt. Karol Nawrocki konzervatív jelölt 2025 júniusi választási győzelme biztosítja, hogy az ilyen jellegű cenzúrára való törekvéseknek továbbra is megálljt parancsolnak.

Magas rangú kormányzati tisztviselők és közszolgálati műsorszolgáltatók nyíltan beszéltek az X közösségi médiaplatform blokkolásának szükségességéről a kampány során. Krzysztof Gawkowski digitális ügyekért felelős miniszter arról beszélt, hogy „az online biztonságot kell érvényesíteni”,

³²https://alapjogokert.hu/uploads/pdf/MLSZI_2025_06_10_Threats_to_Media_Freedom_and_Pluralism_in_Poland_After_2023.pdf (hozzáférés: 2025. július 21.).

Magdalena Biejat, a baloldali párt vezetője pedig az X platformhoz való hozzáférés korlátozására szólított fel az egész EU-ban. A TVP Info állami műsorszolgáltató újságírói még azt is javasolták, hogy a lengyel választások idejére ideiglenesen blokkolják a platformot.

A független konzervatív műsorszolgáltatók, különösen a Telewizja Republika és a wPolsce24 voltak a kormány ellenségeskedésének elsődleges célpontjai. Az előbbi mára az ország legnézettebb hírcsatornájává vált, amely a konzervatív nézőpontot ismerteti. Jelenleg mindkét említett csatornát jogi úton próbálják megfosztani műsorszolgáltatási engedélyüktől, olyan eljárások keretében, amelyeket a kormányhoz kötődő aktivista bírák kezdeményeztek. A Telewizja Republika újságíróit törvénytelenül és rendszeresen kitiltották a miniszterelnök és a kabinet más tagjai által tartott sajtótájékoztatókról - még a vészhelyzeti tájékoztatókról is, például azokról, amelyeket természeti katasztrófákkal összefüggésben tartanak. Lengyelország legnagyobb katolikus műsorszolgáltatóját, a politikai támadások célpontjává vált TV Trwam-t szintén marginalizálják.

Ezeket az erőfeszítéseket szervezett gazdasági nyomásgyakorlási kampányok erősítik, amelyek célja a hirdetőik megfélemlítése és elrettentése attól, hogy keresztény és konzervatív médiaszolgáltatókkal dolgozzanak együtt.

Az államhatalmat nemcsak az újságírók, hanem a hétköznapi polgárok ellen is fegyverként vetik be. Az egyik megdöbbentő példa erre egy súlyosan beteg, 65 éves toruńi nő letartóztatása volt, aki egy liberális médiaszemélyiséget kritizáló Facebook-kommentet tett közzé. A hajnali rajtaütés, a büntetőjogi vádak és az esetleges vádemelés jól mutatja, hogy az államapparátus milyen gyorsan és agresszíven képes fellépni a törvénytisztelő polgárokkal szemben.

Ugyanakkor nyilvános megfélemlítési kampányok indultak konzervatív újságírók és a véleménynyilvánítás szabadságának védelméért felelős tisztviselők, köztük az alkotmányosan független Nemzeti Hírközlési Tanács tagjai ellen. Az ügyészszegi fenyegetések és a médiát ért szervezett támadások a független hangok elhallgattatására irányuló szélesebb körű erőfeszítések részét képezik. A legfontosabb célpont a Tanács elnöke, Maciej Świrski, aki az alkotmányos normák bátor védelmezőjeként a lengyelországi médiaszabadság megőrzésének központi alakjává vált. A bíróság abszurd és politikai indíttatású vádakkal indított eljárást az eltávolítása érdekében. A vonatkozó törvény szerint egy ilyen indítvány abszolút parlamenti többséggel (a képviselők 50%-a + 1 képviselő) történő elfogadása az eljárás alá vont tisztségviselő automatikus felfüggesztését eredményezi. A

kormánykoalíció célja egyértelműen Świrski felfüggesztése és a Nemzeti Hírközlési Tanács, a média szabadságának védelmével megbízott alkotmányos testület munkájának megbénítása.

Ezek a törekvések az Alkotmánybíróság által kiadott ideiglenes végzés ellenére folytatódtak, ami a Büntetőtörvénykönyv 127. és 128. cikke (az állam alkotmányos szervének megdöntésére vagy megbénítására irányuló kísérlet) alapján büntetőfeljelentés benyújtásához vezetett.

2025. július 16-án az Alkotmánybíróság határozatot hozott, amelyben alkotmányellenesnek nyilvánította a parlamenti többségre és az automatikus felfüggesztésre vonatkozó rendelkezéseket.³³ Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a rendelkezések nem védik kellőképpen a Tanács függetlenségét. Az ítélet egy korábbi, 2024-es határozatot tükröz, amely a Lengyel Nemzeti Bank elnökével kapcsolatos hasonló rendelkezésekre vonatkozott.³⁴ Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kormányalakításhoz elegendő egyszerű parlamenti többség nem béníthatja meg az alkotmányosan független intézményeket, amelyek feladata a véleménynyilvánítás szabadságának, az információhoz való hozzáférésnek és a közérdekű műsorszolgáltatásnak a védelme (az Alkotmány 213. cikke).³⁵

Emlékeztetni kell arra is, hogy a Tusk-kormány egyik első törvénytelen lépése a közmédia - a televízió, a rádió és a Lengyel Sajtóügynökség - erőszakos és törvénytelen átvétele volt 2023 decemberében. A cél az ellenzéki hangok elhallgattatása és egy kormánypárti tájékoztatási monopólium létrehozása volt mind a köz-, mind a kereskedelmi médiában, mely utóbbit már eleve a liberális érdekek uralnak. Ez a kötelező érvényű törvények és az Alkotmánybíróság döntésének durva megsértésével végrehajtott átvétel a szólásszabadság és a médiapluralizmus elleni kampány kezdetét jelentette Lengyelországban, valamint a baloldal ideológiai ellenőrzésének megszilárdításában kulcsfontosságú eszközként szolgált.

³³ <https://trybunal.gov.pl/sprawy-w-trybunale/art/pociagniecie-czlonka-krajowej-rady-radiofonii-i-telewizji-do-odpowiedzialnosci-przed-trybunalem-stanu> (hozzáférés: 2025. július 21.).

³⁴ <https://trybunal.gov.pl/sprawy-w-trybunale/art/procedura-pociagniecia-do-odpowiedzialnosci-konstytucyjnej-prezesa-nbp> (hozzáférés: 2025. július 21.).

³⁵ https://alapjogokert.hu/uploads/pdf/MLSZI_2025_07_16_Current_Hybrid_Assault_on_Media_Freedom_in_Poland.pdf (hozzáférés: 2025. július 21.).

IV. A FÉKEK ÉS ELLENSÚLYOK EGYÉB INTÉZMÉNYI KÉRDÉSEI

- ***A 2024-ben megalakult három parlamenti vizsgálóbizottsággal kapcsolatban a jelentés megállapítja: „az Alkotmánybíróság a vizsgálóbizottságok közül kettőt alkotmányellenesnek ítélt széleskörű megbízatásuk és az elemzésük korlátozott időkerete miatt” (20. o.).***

Ez az összegzés nem kellő súllyal mutatja be a jogszabálysértések mértékét. Annak ellenére, hogy az Alkotmánybíróság kifejezetten alkotmányellenesnek találta a vizsgálóbizottságokat, mivel azok túllépték a hatáskörüket és megsértették a normavilágosság követelményét, a bizottságok korábbi – és jelenlegi – eljárásaikkal és tevékenységeikkel törvénytörő módon működnek.

Döntő fontosságú, hogy a bíróság döntése a Pegasus vizsgálóbizottságról³⁶ egy alapvető eljárási szabálytalanságon alapult - amelyet a jelentés szándékosan kihagyott: a bizottságokat létrehozó határozatokat akkor fogadták el, amikor két képviselőt, Mariusz Kamińskit és Maciej Wąsiket törvénytelenül bebörtönözték, és ezért közel hat hónapig nem vehettek részt a parlamenti eljárásokban, annak ellenére, hogy mandátumuk jogilag érvényes maradt.³⁷ Ennek következtében a Szejm összetétele torzult, a bizottsági határozatok elfogadása pedig alkotmányellenes volt.

E bizottságok folyamatos jogalap nélküli működése a rendszerszintű jogtalanság és a parlamenti intézmények politikai célok elérése érdekében történő instrumentalizálásának kirívó példája.

- ***A jelentés megjegyzi, hogy: „Lépéseket tettek a gyűlölet-bűncselekmények és a gyűlöletbeszéd elleni védelem fokozása érdekében is.” (21. o.)***

A valóságban a büntető törvénykönyvnek a Szejm által 2025 márciusában elfogadott módosítása cenzori jellegű, és komoly alkotmányossági aggályokat vet fel.³⁸ A törvényt a köztársasági elnök előzetes normakontroll céljából az Alkotmánybíróság elé terjesztette, amely felfüggesztette a hatályba lépését.

A módosítás, amelyet a Donald Tusk kormányát támogató liberális-baloldali parlamenti többség erőltetett, jelentősen kibővítette a védett tulajdonságok listáját, többek között a szexuális

³⁶ <https://trybunal.gov.pl/postepowanie-i-orzeczenia/wyroki/art/12896-zakres-dzialania-sejmowej-komisji-sledczej> (hozzáférés: 2025. július 21.).

³⁷ https://alapjogokert.hu/uploads/pdf/MLSZI_2025_05_21_IWP_Report_Unlawful_Detention_of_Polish_Opposition_Members_of_Parliament.pdf (hozzáférés: 2025. július 21.).

³⁸ https://alapjogokert.hu/uploads/pdf/MLSZI_2025_06_10_Threats_to_Media_Freedom_and_Pluralism_in_Poland_After_2023.pdf (hozzáférés: 2025. július 21.).

irányultsággal. Korábban a törvény a nemzetiségen, etnikai hovatartozáson, faji vagy vallási hovatartozáson alapuló gyűlöletből fakadó cselekményeket büntette. Az olyan homályos és meghatározatlan fogalmak bevezetése, mint a „gyűlölet”, a „megvetés” vagy a „dehumanizáció” a *nullum crimen sine lege certa* elvének [a lengyel alkotmány 42. cikkének (1) bekezdése] kirívó megsértését jelenti. A jogi meghatározások hiánya és a használt nyelvezet kétértelműsége megnyitja az utat a konzervatív vagy keresztény nézeteket valló személyek önkényes büntetőjogi üldözése előtt, ami közvetlen veszélyt jelent a véleménynyilvánítás szabadságára.

A módosítás sérti az arányosság és a törvény előtti egyenlőség alkotmányos elvét is. Ahelyett, hogy valódi védelmet nyújtana az erőszak vagy a gyűlölet ellen, a jogszabály aszimmetrikus védelmet vezet be, és csak bizonyos ideológiailag előnyben részesített csoportokat véd meg, miközben figyelmen kívül hagyja például a vallásos egyéneket vagy az életpárti aktivistákat, akikkel szemben gyakori a nyilvános ellenségeskedés. Ez a szelektív védelmi rendszer egyértelműen sérti az Alkotmány 32. cikkét, amely minden polgár számára egyenlőséget garantál.

A jogszabályt jogi szakértők, újságírók, a közvélemény és konzervatív politikusok élesen bírálták. A kritikusok hangsúlyozták, hogy a törvény nem a gyűlölet ellen nyújt védelmet, hanem inkább a konzervatív és vallásos beszéd kriminalizálására törekszik. Rendelkezései értelmében még a Bibliából vagy a katolikus egyház tanításaiból vett idézetek is „gyűlöletbeszédnek” minősülhetnek.

Ez a törvénymódosítási javaslat szélesebb körű globalista és ideológiai tendenciákat tükröz, amelyek szorosan illeszkednek az olyan szervezetek programjához, mint a Nyílt Társadalom Alapítvány. Ahelyett, hogy az állampolgárok jogait védené, olyan elnyomó jogi eszközöket vezet be, amelyek börtönbüntetéssel fenyegetnek a baloldali-liberális ortodoxiával összeegyeztethetetlen nézetek kinyilvánításáért. A javaslat nyugtalanító módon emlékeztet az autoriter vagy totalitárius rendszerek gyakorlatára, beleértve a kommunista Lengyelországot is.

A tény, hogy a konzervatív köztársasági elnök volt az, aki megakadályozta a törvénymódosítás hatályba lépését, aláhúzza az elnök alkotmányos szerepét, mint a polgári szabadságjogok végső védelmezője. Egy olyan időszakban, amikor a parlamenti többség az alapvető szabadságjogok elnyomására törekszik, az elnök marad az alkotmányos garanciák utolsó bástyája.

A módosítás a szólásszabadság durva megsértését jelenti, és valós veszélyt jelent abban a tekintetben, hogy a más véleményt vallók büntetőjogi szankciókkal sújthatók. Egy demokratikus jogállamban a büntetőjog nem használható eszközként az ideológiai ellenfelek elhallgattatására. Ez a

törvénymódosítás nemcsak az ideológiai pluralizmus alapjait rombolja le, hanem megnyitja a kaput az ideológiai cenzúra és a politikai elnyomás előtt is.

- ***A jelentés ezenfelül azt állítja: „össességében további előrelépés történt a civil társadalom működési kereteinek javítása terén.” (21. o.)***

Valójában Donald Tusk liberális-baloldali koalíciójának kormányzása alatt a konzervatív és keresztény civil társadalmi szervezetek egyre fokozódó elnyomásnak vannak kitéve. Különösen kirívó példa erre az Igazságügyi Alap esete, ahol a bűncselekmények áldozatainak segítségével, a bűnmegelőzés előmozdításával és a családi értékek védelmével foglalkozó szervezetek intenzív ügyészégi zaklatások, médiakampányok, valamint az adóhatóságok és a Legfelsőbb Ellenőrzési Hivatal hónapokon át tartó ellenőrzései célpontjává váltak.

Az egyértelmű jogi rendelkezések ellenére a konzervatív nem kormányzati szervezeteket hamisan vádolták meg „verseny manipulálásával”, holott az alkalmazandó jogszabályok szerint a finanszírozási döntéseket az igazságügyi miniszter hozta meg, és a versenybizottságok csak tanácsadói szerepet tölthettek be. Ezeket a szervezeteket azzal is vádolják, hogy – jogszerűen járó – állami támogatások révén „pénzügyi előnyökhöz” jutottak, ami a büntetőjog durva elferdítése.

A gyakorlatban ezek az akciók arra irányulnak, hogy az ideológiailag kényelmetlen kezdeményezéseket kiiktassák a közéletből, tönkre tegyék a konzervatív és a vallási szervezeteket, és megfélemlítsenek minden olyan szereplőt, aki ellenzi a jelenlegi kormány ideológiai programját. Ezek az elnyomó intézkedések közvetlenül sértik a véleménypluralizmus és az egyesülési szabadság alkotmányos elveit, és komoly veszélyt jelentenek a demokráciára és a valódi civil társadalom létezésére Lengyelországban.